

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Provozně podnikatelský
Pracoviště: Ekonomická fakulta katedra řízení

Využití finančních podpor v zemědělském podniku

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jan Leština, CSc.

Autor:

Tomáš Bártl

2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Využití finančních podpor v zemědělském podniku“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a nastudování materiálů uvedených v přehledu literatury.

V Českých Budějovicích dne 30. dubna 2008

.....
Tomáš Bártl

Poděkování:

Děkuji Ing. Janu Leštinovi, CSc. za profesionální vedení, jeho ochotu, odborné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Literární přehled	3
2.1 Význam zemědělství a jeho zvláštnosti.....	3
2.2 Společná zemědělská politika	4
2.3 Vztah jednotné platby na plochu (SAPS) a Programu rozvoje venkova.....	5
2.4 Vztah národních doplňkových plateb (Top-Up) a Programu rozvoje venkova	6
2.5 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.....	7
2.6 Horizontální plán rozvoje venkova	8
2.7 LEADER	9
2.8 OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny	11
2.9 Finanční analýza podniku.....	37
3. Metodika.....	39
3.1 Cíl práce	39
3.2 Zdroje vstupních informací	39
3.3 Období šetření	39
3.4 Postup práce	39
3.5 Postup výpočtu Cash Flow	39
3.6 Použité zkratky	40
4. Vlastní zpracování.....	42
4.1 Finanční analýza zemědělského podniku „x“	42
4.1.1 Analýza rentability a aktivity podnikání	42
4.1.2 Analýza zadluženosti.....	50
4.2 Využitelnost technologie a hodnocení výrobní struktury v rostlinné výrobě	53
4.2.1 Využitelnost traktorů.....	53
4.2.2 Využitelnost strojů pro sklizeň píce	53
4.2.3 Hodnocení výrobní struktury louky	55
4.2.4 Hodnocení výrobní struktury pastvy	56
4.2.5 Hodnocení struktury výroby na orné půdě.....	57
4.3 Hodnocení živočišné výroby	58
4.3.1 Struktura stáda skotu	58
4.3.2 Dojené krávy	58
4.3.3 Telata do 6 měsíců.....	62
4.3.4 Jalovice od 7 měsíců do 24 měsíců	64
4.3.5 Výkrm býků od 7 měsíců do 22 měsíců	66
4.3.6 Krávy bez tržní produkce mléka	68
4.3.7 Jednotlivé spotřeby a ukazatele v zemědělském podniku „x“	70
4.3.8 Celkové ekonomické vyhodnocení živočišné výroby	71
4.3.9 Cesty ke zvýšení užítkovosti krav	71
4.4 Hospodaření podniku a vyhodnocení vlivu finančních podpor	74
4.4.1 Nezbytné finanční podpory, které podnik musí obdržet.	77
4.4.2 Finanční podpory, které zemědělský podnik obdržel za jednotlivé roky	80
4.4.3 Návrhy variant pro přechod na chov krav bez tržní produkce mléka	81
5. Závěry.....	82
6. Abstrakt	85
6.1 Summary	86
7. Seznam použité literatury	87
8. Seznam příloh.....	89

1. Úvod

Přeměna české ekonomiky

Historický přehled

Český region byl jednou z nejprůmyslovějších částí rakousko-uherské monarchie. Po rozpadu monarchie v roce 1918 byl nový československý stát vysoce industrializovanou zemí, jejíž zemědělský sektor hrál v ekonomice relativně malou roli. Při dynamickém růstu hospodářství v období mezi 1. a 2. světovou válkou, se Československo stalo jednou z deseti nejvyspělejších zemí v Evropě.

Československé zemědělství bylo v roce 1918 silně ovlivněno strukturou, která se vyvinula za rakousko-uherské monarchie, v níž bylo vlastnictví půdy silně koncentrováno v rukou šlechty. Pozemková reforma, jež směřovala k omezení vlastnictví půdy, započala v 20. letech a byla dokončena až po 2. světové válce. Půda byla rozdělena drobným zemědělcům a novým obyvatelům regionů, jež se vylidnily po vystěhování téměř 3 milionů Němců v roce 1945. Struktura před rokem 1948 byla obdobná jako ta, jež existovala v zemích západní Evropy.

Po nastolení komunistického režimu v roce 1948 přijalo československé zemědělství sovětský zemědělský model vytváření zemědělských družstev a státních statků. Stát vyhlášoval organizování zemědělských družstev na čistě „dobrovolném“ základě, ale ve skutečnosti byl tento proces donucováním a násilím. První vlna kolektivizace vytvořila družstva a státní statky o velikosti přibližně 500 ha, které se nacházely u jednotlivých vesnic. V 70. letech proběhla druhá vlna kolektivizace, za níž došlo k vytváření mnohem větších družstev o velikosti kolem 2 500 ha slučováním jednotlivých menších družstev. Do roku 1989 patřila téměř všechna zemědělská půda zemědělským družstvům (62 % z veškeré zemědělské půdy) a státním statkům (25 %).

Politické a ústavní změny

Změny, zavedené po roce 1989 byly orientovány na vytvoření společnosti založené na parlamentní demokracii, s tržně orientovanou ekonomikou. Politické reformy vedly v první řadě ke zrušení vedoucí úlohy komunistické strany a k vytvoření velkého počtu politických stran a hnutí. První demokratické volby potvrdily konec komunistického režimu, ale nové politické strany ještě nevytvářely jasně vymezené politické platformy. Proces politické diferenciaci započal ekonomickými reformami v roce 1991 a stal se zřetelnějším ve volební kampani roku 1992 rozdělením Občanského fóra – hnutí, jež bylo vítězem voleb v roce 1990 a bylo rozděleno na 3 politické strany. Výsledek voleb v roce 1992 potvrdil pokračování liberální linie reformy v České republice. Rozdílný přístup k reformám, přijatý českou stranou v České republice, ODS a vedoucí stranou ve Slovenské republice, Hnutím za demokratické Slovensko (HZDS), urychlil rozdělení ČSFR, k němuž došlo 1. 1. 1993. Dohoda o vytvoření měnové celní unie mezi Českou a Slovenskou republikou byla podepsána jako součást procesu dělení. Měnová unie trvala pouze 1,5 měsíce, po němž následovalo v polovině února roku 1993 zavedení národních měn, české koruny (Kč) a slovenské koruny (Sk).

Ekonomické dědictví po komunistickém období

Polistopadová československá vláda se vydala na cestu co nejrychlejšího vytvoření tržní ekonomiky. Komunistické dědictví však zanechalo hodně překážek, jež bylo nutno překonat:

- za dobu 41 let vlády komunistů ekonomika postupně upadala pod úroveň evropských vyspělých zemí,
- kvalita výroby nedržela krok se západními normami,
- struktura národní ekonomiky byla orientována na těžký průmysl, zatímco oblast služeb nebyla na potřebné úrovni,
- ekonomika byla izolována od světového trhu, byla proto nedostatečně vybavena pro mezinárodní konkurenci a její podniky neměly žádné zkušenosti, ani zkušenosti v oblasti marketinku.

Základní aspekty zemědělského podnikání

- Do sféry zemědělství plyne velké množství finančních prostředků jak ze státního rozpočtu, tak z rozpočtu Evropské unie ve formě dotací.
- Zemědělská prvovýroba je založena na využití biologických zákonitostí, je proto poměrně málo flexibilní ve srovnání se sférami průmyslu a služeb. Tato nízká flexibilita je mimo jiné způsobena závislostí zemědělství na hospodářském roce, průběhu počasí, ale také proměnlivostí tržního prostředí. Tato skutečnost determinuje vliv státní politiky na regulaci zemědělské sféry a to tak, že účinek finančních prostředků vynaložených na konkrétní účely se projeví až v delším časovém horizontu.

Ekonomická transformace z centrální plánované ekonomiky na tržní hospodářství umožnila mnohým subjektům začít podnikatelskou činnost. Ne jinak tomu bylo i v řadách soukromě hospodařících zemědělců, které k tomuto rozhodnutí vedla především i ta skutečnost, že v rámci restitučních nároků a navrácení majetku již vstupovali do podnikatelské činnosti s určitým vstupním vlastním kapitálem. I přes tuto výhodu se dnes potýká řada zemědělců s finančními problémy a jsou i tací, kteří již tuto činnost ukončili.

Cílem diplomové práce je analyzovat hospodaření vybraného zemědělského podniku ve vztahu k dostupnosti finančních podpor. Tento podnik působí od roku 1991 nedaleko Českého Krumlova v nadmořské výšce 560 m nad mořem.

2. Literární přehled

2.1 Význam zemědělství a jeho zvláštnosti

V zemědělství ČR v současné době pracuje 175 tis. pracovníků, tj. zhruba 3,7 % všech pracovníků národního hospodářství (rok 2001). Na tvorbě HDP se podílí 3,7 %. Daleko větší makroekonomický význam našeho zemědělství měřený podílem výdajů obyvatel na potraviny a nápoje, který je cca. 30 % celkových výdajů. Zemědělství můžeme charakterizovat jako kvalifikované obdělávání půdy za účelem získání úrody (rostlinná výroba), chov hospodářských zvířat (živočišná výroba) včetně různých přidružených činností. Zemědělskou výrobu uskutečňují zemědělské podniky (závody), které jsou základní výrobně ekonomickou a technickoorganizační jednotkou. Taktéž fyzické osoby. Pojednává o nich nauka o zemědělském podniku, jejímiž hlavními součástmi jsou ekonomika rostlinné výroby a ekonomika živočišné výroby.

Zemědělské podniky plní základní funkci – zabezpečení potravin pro obyvatelstvo a zemědělských surovin pro průmysl, tj. funkce produkční. Plní i další důležité funkce i mimo produkční, jako je péče o krajinu a životní prostředí, sociálně kulturní (osídlení), rekreační, aj. Svými produkty se významně podílí na zahraničním obchodu. Hlavní činností zemědělských podniků je zemědělská výroba, i když v posledních letech před rokem 1989 prováděla celá řada zemědělských družstev i nezemědělské činnosti (průmyslové, stavební aj.). Zemědělská výroba má oproti průmyslové některé zvláštnosti, k nimž patří:

Velká závislost na přírodních podmínkách, zemědělský výrobní proces se musí přizpůsobovat nárokům živých organismů, ovlivnitelnost přírodních procesů v zemědělské výrobě je daleko menší, než je tomu u průmyslových technologických procesů: na výrobu, prováděnou převážně na volném prostranství silně působí klimatické vlivy. Hlavní výrobní faktor – půda - je v klidu, stroje a jiné výrobní prostředky (hnojiva, osiva) a pracovníci jsou naopak v pohybu – to zvyšuje náklady na dopravu a manipulaci s materiálem. Půda má rozdílnou úrodnost, což ovlivňuje výsledky hospodaření podnikatelských subjektů. Závislost zemědělské výroby na přírodních podmínkách zatěžuje organizaci práce, klade velké nároky na zkušenosti a přizpůsobivost pracovníků neustále se měnícím podmínkám, působí na hygienu a úrazovost práce v zemědělské výrobě.

Časový nesoulad průběhu výrobního a pracovního procesu, který je typický zejména pro rostlinnou výrobu. Proces výroby pšenice trvá 10 měsíců, avšak pracovní proces obdělávání 1 ha pšenice trvá asi 70 hodin. Podobně je tomu i při výrobě mléka, jatečného masa, vlny apod.

Sezonnost práce v zemědělské výrobě tj. její nerovnoměrné rozložení během roku, se projevuje zejména v rostlinné výrobě. Při některých pracích je příčinnou nárazové potřeby velkého počtu nekvalifikovaných sezonních pracovníků (např. při sklizni ovoce, jahod, chmele apod.). Ovlivňuje nerovnoměrnost příjmů a výdajů zemědělských podniků.

Ze zvláštností zemědělství vyplývají i určité zvláštnosti ekonomiky a evidence účetnictví. V rozvaze, která podává přehled o struktuře majetku a jeho zdrojích, jsou hlavními položkami stálých aktiv půda, budovy, stavby, trvalé kultury, stroje a nářadí, nedokončené investice aj. Zvláštní položku tvoří zvířata. Hlavními položkami oběžných aktiv jsou polní inventář, víceleté kultury, statkové zásoby krmiv a steliv, pohledávky a jiná finanční oběžná aktiva. Strana pasiv se podstatně neliší od rozvahy průmyslových podniků. Hlavními výnosy zemědělského podniku jsou tržby za zemědělské výrobky (rostlinné, živočišné), hlavními

náklady jsou výdaje za osiva, krmiva, hnojiva, stroje, pohonné hmoty atd. Evidenci komplikuje časový posun nákladů i výnosů, např. hnojiva nakoupená na podzim se z části spotřebují na ozimé obiloviny, z části na jaře na louky, obiloviny a další plodiny. Krmivo vyprodukované z pohnojených ploch je z části sklizeno v polovině roku, z části na podzim a z části uskladněno. Obtížné je i přiřazení společných nákladů na různorodou produkci (např. při pěstování obilovin se získá zrna a sláma, kterou lze použít ke krmení nebo k podestýlání zvířat).

Při rozboru výsledků zemědělských podniků se používají podobné ukazatele jako v ostatních podnicích. Počítají se ukazatele rentability, likvidity, aktivity zadluženosti. Při výpočtech ukazatelů je nutné brát v úvahu zvláštnosti zemědělství.

Rostlinná výroba

Základní úloha rostlinné výroby spočívá ve využívání půdy k získávání rostlinných produktů ať už k přímému prodeji na trhu nebo k dalšímu zpracování. Hlavním výrobním faktorem v rostlinné výrobě je půda. Ta není jen místem výroby, ale i výrobním prostředkem s vlastním biologickým potenciálem pro růst zemědělských plodin. Plocha zemědělského podniku zahrnuje půdu, na které rolník sám hospodaří. Zahrnuje ornou půdu (ta je charakteristická střídáním plodin), trvalé travní porosty, trvalé kultury. Z celkové rozlohy ČR 78 866 km² tvoří zemědělská půda více než polovinu, z toho největší část tvoří orná půda (73 % zemědělské půdy), následují louky, pastviny, vinice, chmelnice, ovocné sady a zahrady. Podle půdně klimatických podmínek je půda zemědělských podniků zařazená do pěti výrobních oblastí. Základním intenzitním ukazatelem využití zemědělské půdy je hektarový výnos, což je poměr sklizně a sklizňové plochy. Sklízí se rozumí celkové množství plodiny sklizené ze sledované sklizňové plochy.

Živočišná výroba

Hlavní úlohou živočišné výroby je vyživovací úloha tj. výroba plnohodnotných živočišných produktů. Hlavní činností je chov hospodářských zvířat tj. výroba masa, mléka, vajec a jiných produktů. Vedlejšími produkty jsou kůže, vlna, peří a exkrementy, které jsou zužitkovány v rostlinné výrobě (hovoříme o tzv. bezodpadové technologii). Důležitými ukazateli v živočišné výrobě jsou ukazatele užitečnosti hospodářských zvířat, např. průměrná roční dojivost mléka jedné krávy, průměrná roční snáška jedné slepice atd. (SYNEK, 2002).

2.2 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika, anglická zkratka CAP (Common Agriculture Policy) je jednou ze tří společných politik v hospodářské oblasti Evropské unie. Tyto tři společné politiky jsou: dopravní, obchodní a zemědělská.

Zárodek cílů Společné zemědělské politiky byl formulován v člancích 32-38 Římské smlouvy v roce 1958:

- zvýšení produktivity práce v zemědělství,
- zajištění životní úrovně zemědělských výrobců zejména zvyšováním individuálních příjmů osob pracujících v zemědělství (tzv. příjmová parita, jejímž cílem je, aby zemědělský výrobce měl srovnatelný příjem s pracovníkem v ostatních sektorech národního hospodářství),
- stabilizace zemědělských trhů,
- zajištění plynulého zásobování,

- zajištění dodávek potravin pro spotřebitele za rozumné ceny a zemědělských surovin pro zpracovatele.

Hlavní zásady rozvoje a podpory zemědělství v evropských zemích jsou formulovány ve Společné zemědělské politice (SZP). Původním cílem podpory zemědělství bylo vytvořit prostřednictvím systému dotací pro zemědělce takové podmínky, které by jim na venkově umožnily kvalitní život srovnatelný s životem lidí ve velkých městech a zabránily by dalšímu vyklidňování venkova.

V programovacím období let 2007-2013 budou působit v oblasti zemědělství a venkova dva fondy EU:

Evropský zemědělský garanční fond (EAGF)

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)

Oblast rybníkářství je řešena samostatným fondem - Evropským rybníkářským fondem (EFF) (<http://www.edotace.cz/1/0/1001/sekce/spolecna-zemedelska-politika/>).

Dotace obecně mají dvě vlastnosti:

- Vytvářejí transfery, které odrážejí změny v rozdělování důchodů.
- Vyvolávají ekonomické náklady, spojené s jejich uplatněním a tím ovlivňují rozdíl mezi výdaji společnosti na danou dotační politiku a jeho projevem v důchodu příjemce (BEČVÁŘOVÁ, 2001).

2.3 Vztah jednotné platby na plochu (SAPS) a Programu rozvoje venkova

ČR jako nový členský stát předpokládá maximální využití možnosti aplikace režimu SAPS, tzv. jednotnou platbu na plochu (Single Area Payment Scheme), tedy prodloužení jeho administrace dle nařízení Rady č. 1782/03 do konce roku 2010. Hlavním cílem jednotné platby na plochu je zajištění přiměřeného příjmu zemědělců. SAPS je z pohledu Programu nástrojem, kterým se zvýší základní příjmová hladina zemědělského sektoru. Tato problematika je v podmínkách ČR upravena nařízením vlády č. 144/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy pro kalendářní roky 2005 a 2006.

Objem přímých plateb se každým rokem zvyšuje v rámci vyjednané začleňovací strategie „phasing-in“. Přístupová smlouva a následně nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, v platném znění, stanovují navyšování přímých plateb pro nové členské země 40 % v roce 2007 a následně každoročně se zvýšením o 10 %.

Za rok 2005 bylo vyplaceno celkem 7,349 mld. Kč (stav k 31. 7. 06). Tato částka odpovídá výměře 3 481 855,46 ha. V roce 2006 je počítáno s celkovou obálkou 310,457 mil. EUR. SAPS v roce 2007 bude vyplácen na úrovni 40 % plateb ve Společenství ve složení k 30 dubnu 2004.

2.4 Vztah národních doplňkových plateb (Top-Up) a Programu rozvoje venkova

Národní doplňkové platby (tzv. „Top-Up“) dle čl. 143c nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, v platném znění, mají za cíl dorovnat sníženou konkurenceschopnost citlivých sektorů způsobenou dočasnou nižší úrovní přímých plateb vůči úrovni podpor ve starých členských státech EU. Navýšení plateb je financováno z národních zdrojů ČR. Celková výše platby pro určitý sektor nesmí překročit úroveň danou komunitárním právem (výše podpory na principu „phasing-in“ + 30 % nebo úrovně národní podpory v roce 2003 + 10 %). U bramborového škrobu je ČR umožněno dorovnat do 100 % unijní sazby. V žádném případě nesmí být překročena úroveň podpory v EU k 30. 4. 2004. Národní doplňkové platby jsou nastaveny tak, aby u jednotlivých níže uvedených sektorů byla zajištěna konkurenceschopnost na společném trhu. V ČR jde o sektory:

- pěstování některých plodin na orné půdě (dle přílohy č. IX nařízení Rady (ES) č.1782/2003),
- pěstování lnu na vlákno,
- chmel,
- skot, ovce, kozy (dále jen „přežvýkavci“),
- pěstování brambor pro výrobu bramborového škrobu.

Navržená opatření v rámci Programu rozvoje venkova respektují přímé platby a národní doplňkové platby jako nástroje, jejichž cílem je zajištění standardní úrovně konkurenceschopnosti jednotlivých zemědělských sektorů. Program se snaží doplňovat Společnou zemědělskou politiku zaměřenou na příjmy a trh zaměřením na rozvoj venkova:

- V rámci Osy I investicemi do projektů napomáhajících zvýšení konkurenceschopnosti zemědělského, lesnického a potravinářského sektoru zejména zvýšením přidané hodnoty produktů. Program klade důraz na modernizaci zemědělství a inovace v zemědělském, lesnickém a zpracovatelském sektoru, s přihlédnutím k nepotravinářskému využití produkce, což přímé platby zajistit nemohou.
- V rámci Osy II platbami a investicemi v oblasti zlepšování životního prostředí a krajiny cestou ohleduplného obhospodařování zemědělské a lesní půdy. Program poskytuje kompenzace vícenákladů a ušlých zisků zemědělcům, kteří se dobrovolně zavazují k rozšířené péči o životní prostředí a krajinu a doplňkové nárokové platby za hospodaření v méně příznivých oblastech, což přímé platby zajistit nemohou.
- V rámci Osy III doplňkovými příjmy z nezemědělské činnosti, z výroby, z řemesel, z venkovské turistiky a ze služeb ve prospěch zaměstnanosti a kvality života na venkově.

V roce 2005 formou Národních doplňkových plateb k přímým podporám (CNDP) bylo vyplaceno cca 6,8 mld. Kč a v roce 2006 7,4 mld. Kč v sektorech plodiny na orné půdě, len na vlákno, chmel, přežvýkavci a brambory pěstované pro výrobu bramborového škrobu. V roce 2007 bylo záměrem poskytovat dorovnání do výše 70 % úrovně plateb EU 15. Podmínky poskytování CNDP jsou upraveny nařízením vlády č. 141/2006 Sb., o stanovení některých podmínek národních doplňkových plateb k přímým podporám. Struktura CNDP v roce 2007 se vycházelo ze struktury v předchozích letech. Skutečná realizace národních doplňkových plateb je podmíněna autorizací ze strany EK.

2.5 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, dále jen OP RVMZ

OP RVMZ je základní programový dokument, který byl schválen Evropskou komisí. OP umožňuje čerpání prostředků z fondů EU určených pro podporu zemědělství, a to pro období 2004 až 2006. Celkem bylo za toto období vyplaceno českým zemědělcům, zpracovatelům, vlastníkům či nájemcům lesů a rybářům přibližně 250 mil. EUR.

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství je zaměřen především na podporu investičních akcí realizovaných v zemědělství, zpracování potravinářských výrobků, lesní a vodní hospodářství, rybářství a při pozemkových úpravách. Cílem podpory je zajištění větší konkurenceschopnosti zemědělství prostřednictvím zvýšení produktivity práce, zvýšení přidané hodnoty a kvality zemědělských produktů, a tím i zvýšení příjmů v zemědělství. Velice důležitým aspektem, který Operační program sleduje, je snižování a odstraňování negativních vlivů zemědělské produkce na životní prostředí, ochrana vod a půdy před znečištěním ze zemědělských zdrojů a příprava na metodu Leader.

Implementace OP Zemědělství

Při implementaci OP Zemědělství je plně využívána zkušenost s předvstupním programem SAPARD a při přípravě i realizaci programu byla uplatněna řada doporučení, která vyplynula ze střednědobého hodnocení programu SAPARD. Nosnou prioritou celého OP Zemědělství se stala priorita I. Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství, která v opatřeních zaměřených na zemědělství a potravinářství navázala na předvstupní program SAPARD. Finanční prostředky určené na tuto oblast jsou plynule čerpány a předložené projekty převyšují svými požadavky disponibilní finanční prostředky. Oproti programu SAPARD byla nově v rámci Priority I. do OP Zemědělství zařazena podpora do lesního hospodářství. Cílem bylo zlepšení hospodaření v lesích spojené s obnovou lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami, podpora preventivních opatření proti přírodním kalamitám a opatření na zlepšování ekologické stability lesů. Zájem ze strany žadatelů je u tohoto opatření především o podporu obnovy lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem, o podporu na zavedení příslušných ochranných opatření a o podporu na pořízení strojů.

Priorita II. Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělání též částečně navázala na předvstupní program SAPARD. Doporučení střednědobého hodnocení programu SAPARD, aby podpora na pozemkové úpravy byla co nejvíce využívána s ohledem na skutečnost, že pozemkové úpravy jsou nezbytné pro celkový rozvoj zemědělského sektoru, je naplňováno. V rámci příjmu žádostí byl vždy převis požadavku nad disponibilními finančními prostředky. Celé opatření - Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí, které zahrnuje kromě pozemkových úprav, které mají v tomto opatření největší alokaci, i například iniciativu společenství LEADER, je čerpáno až na některé výjimky plynule. Priorita II. zahrnuje též podpory v oblasti odborného vzdělávání.

V neposlední řadě je třeba zmínit oblast rybářství, která byla částečně podporována již v předvstupním programu SAPARD. Podpora je zaměřena zejména na výstavbu nových nebo rekonstrukci stávajících zpracovatelských zařízení, modernizaci nebo pořízení nového technologického vybavení na zpracování ryb, zakládání producentů organizací, hledání nových odbytišť a chov vodních živočichů. Zájem žadatelů o oblast rybářství byl díky rozšíření způsobilých výdajů zvýšen, i když čerpání disponibilních finančních prostředků není úplně optimální. Zhodnocení výsledků a dopadů celého Operačního programu

Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v České republice bude předmětem „ex-post“ hodnocení, které bude provedeno po skončení proplácení projektů z OP Zemědělství.

2.6 Horizontální plán rozvoje venkova

Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004-2006 (HRDP) bylo základní programový dokument schválený Evropskou komisí v květnu roku 2004 pro poskytování podpory českému zemědělství a venkovskému prostoru z prostředků EU, resp. ze záruční sekce EZOZF. Celková finanční alokace přidělená na program HRDP byla 678,5 mil. EUR, z toho 542,8 mil. EUR z EU.

Prioritou HRDP je „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů“. Cílem HRDP je, mimo jiné, podněcovat proces nahrazování starších zemědělců mladšími pomocí opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, přispět k udržitelnému využití zemědělské půdy a ke stabilizaci venkovské populace prostřednictvím opatření Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními, zpomalení odtoku vody z krajiny, snížení vodní a větrné eroze půdy, podpora ekologické stability krajiny, zachování a zvýšení biologické různorodosti na zemědělsky využívané půdě pomocí agroenvironmentálních opatření, změna struktury zemědělských farem s cílem zajištění jiných příjmů formou diverzifikace jejich aktivit a snížení výměry zemědělsky obdělávaných půd pomocí opatření Lesnictví a Zakládání skupin zemědělských výrobců a jejich sdružení za účelem společného odbytu zemědělských výrobků a zvyšování přidané hodnoty společné produkce prostřednictvím opatření Zakládání skupin výrobců.

V roce 2005 bylo žadatelům v ČR v rámci opatření programu HRDP skutečně vyplaceno cca **6,071 mld. Kč** (tj. cca 4 856 mil. Kč z EZOZF). Vyplacení dotace proběhlo u opatření LFA (cca 3 107 mil. Kč), u opatření AEO (cca 2 928 mil. Kč) a u opatření Lesnictví (cca 36 mil. Kč). Celkem bylo v rámci programu HRDP za období 2004-2005 vyplaceno žadatelům cca 8,143 mld. Kč, z toho cca 2,072 mld. Kč v roce 2004 a cca 6,071 mld. Kč v roce 2005. Na žádosti podané v roce 2004 bylo k 31. 12. 2005 vyplaceno celkem cca 5,684 mld. Kč a na žádosti podané v roce 2005 bylo k 31. 12. 2005 celkem vyplaceno cca 2,459 mld. Kč.

V roce 2004 byla realizována tři opatření „Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními“, Agroenvironmentální opatření a opatření Lesnictví, od roku 2005 byla spuštěna opatření „Předčasné ukončení zemědělské činnosti“ a „Zakládání skupin výrobců“, pro které bylo vydáno příslušné nařízení vlády. Opatření „Technická pomoc“ nebylo do konce roku 2005 spuštěno (HRDP, 2003).

2.7 LEADER

Přestože iniciativa LEADER+ Evropského společenství není v letech 2000-2006 pro Českou republiku přístupná, začala se, vzhledem k důležitosti uplatňování tohoto principu v rozvoji venkova, Česká republika připravovat s předstihem na aplikaci tohoto přístupu v dalším období (2007 - 2013), a již v průběhu uplynulých let vytvářela pro mikroregiony a postupně vznikající místní akční skupiny finanční i organizační podmínky pro rozvoj jejich činnosti a osvojování si potřebných schopností.

Metody Leader bylo využito v těchto programech:

A. Národní programy

Program obnovy venkova

Program LEADER ČR - Ministerstvo zemědělství ČR

B. Programy s podporou EU

Předvstupní program SAPARD (2000 - 2006)

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství – podopatření 2.1.4 Rozvoj venkova (podopatření typu Leader +)

C. Shrnutí dosavadních zkušeností s aplikací metody Leader

Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, neboť vedou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí.

Místní akční skupiny (MAS), využívající principu Leaderu, nejsou protikladem k místní samosprávě,

ale vhodně ji doplňují v úsilí o obnovu a rozvoj obcí a přispívají i k rozvoji zemědělství a péči o přírodu a krajinu.

Česká republika má svá specifika, daná historickým vývojem, strukturou sídel, hustotou osídlení, komunikací a charakterem místní ekonomiky. Výrazným specifikem je také socioekonomická struktura populace na venkově, která je poznamenána poválečnými společensko-politickými změnami a přesídlováním obyvatelstva, stárnutím obyvatelstva na venkově, rozpadem zemědělské velkovýroby, proměnami příměstského venkova a v poslední době prohlubováním rozdílů mezi venkovskými a městskými oblastmi. Významné jsou také mnohaleté zkušenosti obcí, svazků obcí a místních akčních skupin s programováním rozvoje a s přípravou a realizací projektů (POV, SAPARD, LEADER ČR, OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství). Pro čínorodý rozvoj místních akčních skupin je nutná vzájemná podpora, prostřednictvím vzájemné informovanosti jak pasivní (internet – vytvoření portálu MAS), tak i aktivní (semináře, pracovní jednání, společné společenské akce). MAS je nutno naučit orientovat se i na jiné možné zdroje, např. soukromé zdroje z území MAS, grantové programy krajů aj. Je třeba vytvořit systém systematického vzdělávání členů MAS v oblasti managementu a administrativy, výběru projektů, práce s veřejností, monitoringu projektů apod. Pozitivním poznatkem z programů, které dosud využívaly metody Leader, je skutečnost, že místní akční skupiny si plně uvědomují nezbytnost vytváření zásobníků kvalitních projektů, v zájmu využití a náležitého zhodnocení místních specifík jako přípravy na nové programovací období EU 2007-2013 a reálné využití Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova jako nástroje Společné zemědělské politiky EU.

I přes krátkodobé zkušenosti s metodou Leader v České republice je možno uvést, že dosavadní výsledky ukázaly na její jedinečnost a mimořádný přínos pro rozvoj venkovských mikroregionů. V podmínkách České republiky, kde dosud mnohdy přetrvává způsob myšlení, orientovaný na někdejší centrální řízení s cíleným omezením místních

a individuálních iniciativ, je tato nová metoda výrazným inovačním prvkem, který na místní úrovni poskytuje dostatečný prostor pro aktivní zapojení všech venkovských subjektů do rozvoje mikroregionu, včetně přenesení odpovědnosti za výsledky této činnosti na místní úroveň. Již v průběhu prvních dvou let aplikace metody Leader v České republice lze zaznamenat živý zájem o implementaci této metody na venkově, který dále roste. Z několika desítek funkčních místních akčních skupin, z nichž je v současné době ve stávajících programech LEADER ČR a LEADER + zapojeno a vyškoleny 29 akčních skupin, desítky dalších jsou ustanoveny a vytvářejí své rozvojové záměry. Pro příjem prostředků pro rozvoj venkova ze zdrojů NR (ES) 1698/2005 metodou LEADER bude připraveno dostatečné množství místních akčních skupin. Předpokládá se, že v r. 2006 bude v programech LEADER aktivně zapojeno 36 MAS a 60-70 MAS bude připraveno k účasti v ose IV od roku 2007 (Program rozvoje venkova, 2006).

2.8 OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Tab. 1 - Priority, cíle a opatření osy II

Priorita	Biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou	
Cíl	Podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucích k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny. Podpora ochrany životního prostředí na zemědělské půdě a v lesních oblastech s vysokou přírodní hodnotou.	% z osy 76,50
Opatření	II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech	38,00
	II.1.2.1 Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES - Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě	0,34
	II.1.3.1 Agroenvironmentální opatření - Postupy šetrné k životnímu prostředí (vč. ekologického zemědělství a integrované produkce)	11,23
	II.1.3.2 Agroenvironmentální opatření - Ošetřování travních porostů	25,12
	II.2.2 Platby v rámci Natury 2000 v lesích	0,78
	II.2.3 Lesnicko-environmentální platby	1,03
Priorita	Ochrana vody a půdy	
Cíl	Cíl Ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu.	% z osy 17,60
Opatření	II.1.3.3 Agroenvironmentální opatření - Péče o krajinu	14,41
	II.1.2.2 Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)	3,19
Priorita	Zmírňování klimatických změn	
Cíl	Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesnického potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa.	% z osy 5,90
Opatření	II.2.1 Zalesňování zemědělské půdy	4,10
	II.2.4 Obnova lesnického potenciálu a podpora společenských funkcí lesů	1,80

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

II.1 Skupina opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

Popis situace

Podpory na opatření „Méně příznivé oblasti“ jsou v ČR vypláceny na travní porosty, mají nejen charakter ekonomicko-sociálních podpor, směřujících k udržení příjmové stability zemědělců hospodařících v horších přírodních podmínkách, ale také povahu restrukturalizačního opatření, které podporuje chov skotu a dalších hospodářských zvířat, využívajících travní porosty.

Legislativní rámec

Opatření platby za přírodní znevýhodnění je navrhováno ve shodě s nařízením Rady (ES) č.1698/2005 články 37, 50, 51 a 93 a s jejich prováděcími nařízeními Komise (ES). Podrobnosti k provádění opatření stanoví národní prováděcí legislativa. Podpora méně příznivých oblastí je v ČR poskytována v souladu s národní právní úpravou zakotvenou v zákoně č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Podpora méně příznivým oblastem byla využívána již v předstupném období v letech 1998 až 2003.

Po přistoupení ČR k EU bylo, ve vazbě na Horizontální plán rozvoje venkova a výše uvedený zákon o zemědělství, vydáno prováděcí nařízení vlády č. 241/2004 Sb., prostřednictvím něhož je realizována podpora méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními v období 2004 až 2006.

Charakteristika opatření

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Cíle opatření

Přispět k zemědělskému využívání půdy ve znevýhodněných oblastech.

Trvale udržitelné využití zemědělské půdy.

Zlepšení životního prostředí a krajiny.

Rozsah opatření za přírodní znevýhodnění

Titul	Disponibilní plocha	Odhadovaná plocha k využití	Cílenost
Platby za přírodní znevýhodnění	1 729 700 ha	750 000 ha	Travní porost v oblastech LFA

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Vymezení podporovaných oblastí

Rozsah ploch méně příznivých oblastí (LFA)

Rozsah méně příznivých oblastí je aktualizován, při zachování stávající metodiky vymezení LFA pro období 2004 - 2006. Úprava spočívá v aktualizaci vstupních dat pro vymezení, a to výměry správních celků v ČR dle ČÚZK k 1. 1. 2005, včetně rebonitací BPEJ a jejich zastoupení na území správních celků ke dni 30. 6. 2005. Dále byla provedena aktualizace svažitostí podle digitálního modelu terénu u horských oblastí. Rozsah LFA odrážející aktuální vstupní data pro vymezení uvádí následující tabulka.

Tab. 2 Méně příznivé oblasti při ponechání vymezení platného k 1. 1. 2005

Typ LFA	Celková výměra území (dle ČÚZK k 31. 12. 2005)		ZPF (dle LPIS)		Z toho: Orná půda (dle LPIS)		Z toho: TTP (dle LPIS)	
	tis.ha	%	tis.ha	%	tis.ha	%	tis.ha	% zatravnění
Horská	1716,7	21,8	461,6	13,1	137,7	3,9	322,5	9,2
Ostatní	2300,4	29,2	1074,0	30,6	770,4	21,9	300,3	8,5
Specifická	627,1	8,0	219,0	6,2	84,1	2,4	133,1	3,8
LFA celkem	4644,1	58,9	1754,6	49,9	992,2	28,2	755,9	21,5
Příznivá oblast	3242,6	41,1	1759,9	50,1	1599,9	45,5	122,9	3,5
Celkem ČR	7886,7	100	3514,5	100,0	2592,1	73,7	878,8	25,0

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Platby LFA se týkají jen ošetřování travních porostů.

Kritéria pro stanovení méně příznivých oblastí

Na základě kritérií daných nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 a s přihlédnutím k přírodním, ekonomickým a demografickým podmínkám v České republice byla stanovena následující kritéria pro vymezení méně příznivých oblastí:

Horské oblasti (značení H) – (stanovená dle čl. 50 odst. 2, v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005)

Pro vymezení horských oblastí byla použita následující kritéria:

průměrná nadmořská výška území obce nebo katastrálního území (k.ú.) větší nebo rovna 600 m n. m., nebo průměrná nadmořská výška území obce nebo k.ú. větší nebo rovna 500 m n. m. a menší než 600 m n. m. a zároveň svažitost nad 15 % na ploše větší než 50 % výměry celkové půdy v obci nebo k.ú.

Ostatní méně příznivé oblasti (značení O) – (stanovená dle čl. 50 odst. 3 písm. a) v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005)

Ostatní méně příznivé oblasti jsou ucelená území, která zároveň splňují všechna tato kritéria:

- v rámci okresu (NUTS IV):
 - průměrná výnosnost zemědělské půdy nižší než 34 bodů (80 % průměru ČR)
- v rámci kraje (NUTS III):
 - hustota obyvatel menší než 75 obyvatel na km²
 - podíl pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu větší než 8 %

Oblasti se specifickými omezeními (značení S) – (stanovená dle čl. 50 odst. 3 písm. b) v souladu s čl. 93 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005)

Specifické oblasti zahrnují území splňující následující kritéria:

Území obcí nebo katastrálních území v podhorských oblastech na severozápadě a východě ČR, s průměrnou výnosností půdy nižší než 34 bodů. Zemědělství v těchto příhraničních oblastech má dlouhodobě specifické postavení v rámci ČR a je nezbytné jej zde podporovat pro udržení a obnovení kulturního rázu krajiny, jako rekreační zázemí měst a rozvoj turistiky.

Jednotlivá území obcí a katastrálních území s výnosností půdy nižší než 34 bodů nebo katastrální území s výnosností půdy vyšší nebo rovnou 34 bodů a nižší než 38 bodů a zároveň sklonitostí nad 7° na ploše větší než 50 % výměry zemědělské půdy území obcí a katastrálních území, která se nacházejí uvnitř příznivých (nezařazených) oblastí. Na těchto územích je třeba zachovat zemědělskou výrobu za účelem udržení venkovské krajiny, turistického potenciálu a ochrany životního prostředí.

Území obcí, která byla zařazena v LFA v období 2004 - 2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA, zůstávají v LFA do roku 2010, z důvodu zachování možnosti splnit závazek provozování zemědělské činnosti po dobu minimálně 5 let od první platby vyrovnávacího příspěvku, žadatelům hospodařícím v LFA oblastech vymezených pro období 2004 - 2006, kteří by byli v rámci aktualizace vstupních dat vyřazení. O vyrovnávací příspěvek v těchto oblastech může požádat pouze ten žadatel, který již žádal o vyrovnávací příspěvek na půdní bloky/díly v předchozím kalendářním roce.

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel o vyrovnávací příspěvek musí splňovat následující podmínky:

- Musí hospodařit nejméně na 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost v méně příznivých oblastech (LFA).
- Musí vstoupit do opatření minimálně s 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost.
- Musí se zavázat, že bude provozovat zemědělskou činnost nejméně po dobu 5 kalendářních let následujících po roce, ve kterém mu bude poprvé poskytnut vyrovnávací příspěvek, a to nejméně v rozsahu minimální výměry v LFA pro vstup do opatření.
- V oblastech Sx lze požádat o vyrovnávací příspěvek na půdní bloky / díly, na které již bylo žadatelem žádáno o vyrovnávací příspěvek v předchozím kalendářním roce.

Popis managementu

- Žadatel musí hospodařit v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami stanovenými v souladu s článkem 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003. Tyto požadavky jsou uvedeny v příloze č.2.
- Žadatel musí v příslušném kalendářním roce po stanovené období užívat zemědělskou půdu, na kterou žádá poskytnutí podpory.
- Žadatel je povinen zajistit, aby kultury travních porostů byly spásány nebo posečeny minimálně dvakrát ročně (v odůvodnitelných případech jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu. Posečená hmota bude z pozemku odklizená a využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Žadatel musí dodržovat intenzitu chovu býložravců ke stanovenému dni v intervalu 0,2 DJ/ha travního porostu až 1,5 DJ/ha evidované zemědělské půdy obhospodařované žadatelem, nejde-li o hospodaření v ochranných pásmech 1. stupně stanovených k ochraně vydatnosti nebo zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů povrchových nebo podzemních vod určených pro zásobování pitnou vodou. Přepočítávací koeficienty hospodářských zvířat na DJ – viz. příloha č 1
- Žadatel musí po přechodu ČR na plný systém přímých plateb splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článků 4 a přílohy III nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 (Cross-compliance).

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu, splňuje kritéria pro vstup do opatření a plní podmínky pro poskytnutí podpory.

Způsob stanovení podpory

Tab. 3 Sazby vyrovnávacího příspěvku pro jednotlivé typy LFA

Diferenční procento (%)	Horské oblasti	Ostatní oblasti	Oblasti se specifickými omezeními
105	4 680 Kč/ha (tj.157,13 EUR/ha)	3 490 Kč/ha (tj.117,18 EUR/ha)	-
100	-	-	3 450 Kč/ha (tj.114,83 EUR/ha)
90	4 014 Kč/ha (tj.134,77 EUR/ha)	-	-
85	-	2 820 Kč/ha tj.(94,68 EUR/ha)	2 736 Kč/ha (tj.91,86 EUR/ha)

*kurz 29,784 CZK/EUR

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Diferenciace vyrovnávacích příspěvků dle oblastí

V horských oblastech budou sazby diferencovány následujícím způsobem:

- obec, příp. k.ú. s průměrnou nadmořskou výškou celého území větší nebo rovnou 600 m n. m. nebo s průměrnou nadmořskou výškou celého území větší nebo rovno 500 m n. m. a menší, než 600 m n. m. a zároveň svažitostí nad 15 % na ploše větší než 50 % výměry celkové půdy v obci nebo k.ú. -105 % průměrné sazby pro horskou oblast (**typ HA**),
- obce, příp. k.ú. v horské oblasti nesplňující kritéria uvedená pro typ HA – 90 % průměrné sazby pro horskou oblast (**typ HB**).

V ostatních méně příznivých oblastech budou sazby diferencovány následujícím způsobem:

- obce, příp. k.ú. s výnosností půdy nižší než 34 bodů - 105 % průměrné sazby pro ostatní méně příznivou oblast (**typ OA**),
- obce s výnosností půdy vyšší nebo rovnou 34 bodů - 85 % průměrné sazby pro ostatní méně příznivou oblast (**typ OB**).

V oblastech se specifickými omezeními budou sazby diferencovány následujícím způsobem:

- obce a katastrální území s výnosností půdy nižší než 34 bodů nebo katastrální území s výnosností půdy vyšší nebo rovnou 34 bodů a nižší než 38 bodů a zároveň sklonitostí, nad 7° na ploše větší než 50 % výměry zemědělské půdy – 100 % průměrné sazby pro oblasti se specifickými omezeními (**typ S**)
- obce, které vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA 85 % průměrné sazby pro oblasti se specifickými omezeními (**typ Sx**).

Forma a výše podpory

Dotace má formu vyrovnávacího příspěvku poskytovaného jako sazba v Kč na hektar oprávněné plochy – půdního bloku evidovaného v LPIS s kulturou travní porost v LFA.

II.1.2. Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)

Popis situace

V jádrových územích národních parků (NP) a chráněných krajinných oblastí (CHKO) se nachází lidskou činností podmíněná druhově bohatá společenstva luk a pastvin. Z důvodu minimalizace zásahu do okolních přírodních ekosystémů není na těchto lokalitách umožněno hnojení (výslovný zákaz dle § 16 odst. 2 písm. d) a § 26 odst. 2 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění).

Z důvodu obtížných podmínek hospodaření (vzdálenost, náročný terén, nízká produkce biomasy v důsledku zákazu hnojení) existuje hrozba, že zemědělci upustí od hospodaření na loukách a pastvinách v jádrových zónách velkoplošných chráněných území a tyto druhově bohaté travní porosty závislé na zemědělském obhospodařování budou degradovat.

Podpora v oblastech Natura 2000 a současně v 1. zónách NP a CHKO (oblasti s environmentálními omezeními) v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1257/1999 (čl.16) byla v ČR realizována od roku 2005 v návaznosti na vyhlášení oblastí dle směrnice Rady

79/409/EHS a oblastí dle směrnice Rady 92/43/EHS vedených na seznamu schváleném Evropskou komisí.

Platby související se Směrnicí 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

Cíle opatření

Pomoc zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES.

Trvale udržitelné využití zemědělské půdy.

Zlepšení životního prostředí a krajiny.

II.1.2.1 Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě

Legislativní rámec

Podopatření platby v rámci Natura 2000 je navrhováno ve shodě s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 článek 38.

Podpora oblastí Natura 2000 je v ČR poskytována v souladu s národní právní úpravou zakotvenou v zákoně č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Po přistoupení ČR k EU bylo ve vazbě na Horizontální plán rozvoje venkova pro období 2004 - 2006 (podle NR (ES) 1257/1999, čl. 16) a výše uvedený zákon o zemědělství vydáno prováděcí nařízení vlády č. 241/2004 Sb., jehož prostřednictvím je realizována podpora méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními v období 2004 až 2006. Vzhledem k tomu, že oblasti Natura 2000 byly jednotlivými nařízeními vlády vymezovány až na sklonku roku 2004, je vyrovnávací příspěvek poskytován od roku 2005.

Charakteristika podopatření

Toto podopatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech Natura 2000 (oblasti vyhlášené dle směrnice Rady 79/409/EHS a oblasti vyhlášené dle směrnice Rady 92/43/EHS) a současně v 1. zónách NP a CHKO, s cílem přispět k zachování venkovské krajiny, podpořit systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Cíle podopatření

Ochrana biodiverzity, zejména:

1. populací ptactva
2. ZPF s vysokou přírodní hodnotou
3. druhové skladby porostů

Trvale udržitelné využívání zemědělské půdy a ochrana ostatních přírodních zdrojů (zejména vodních zdrojů).

Vymezení podporovaných oblastí

Podpory se poskytují na celém území České republiky v oblastech vymezených jako Natura 2000 a současně se nacházejících v 1. zónách NP a CHKO.

Rozsah podopatření natura 2000

Titul	Disponibilní plocha	Odhadovaná plocha k využití	Cílenost
Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě	10 000 ha	8 000 ha	Oblasti Natura 2000 v 1.zonách NP a CHKO

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel o podporu musí splňovat následující podmínky:

- Musí hospodařit nejméně na 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost v oblasti území Natura 2000 v 1. zónách NP a CHKO.
- Musí vstoupit do podopatření minimálně s 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost.
- Musí se zavázat, že bude provozovat zemědělskou činnost po dobu minimálně 5 let od první platby podpory, s výjimkou případu zásahu vyšší moci, a to nejméně v rozsahu minimální výměry pro vstup do podopatření.

Popis managementu

- Žadatel musí hospodařit v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami stanovenými v souladu s článkem 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003. Stanoveny v příloze č. 2.
- Žadatel musí v příslušném kalendářním roce po stanovené období užívat zemědělskou půdu, na kterou žádá poskytnutí podpory.
- Žadatel je povinen zajistit, aby kultury travních porostů byly spásány nebo posečeny minimálně dvakrát ročně (v odůvodnitelných případech jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu. Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Neaplikovat žádná hnojiva a statková hnojiva. V případě pastvy dodat ročně maximálně 30 kg N/ha výměry pasených ploch. Do evidence hnojení zapsat množství N dodaného pasenými zvířaty do 30 dnů po skončení pastvy nebo dalšího pobytu zvířat.
- Žadatel musí po přechodu ČR na plný systém přímých plateb splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článků 4 a přílohy III nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 (Cross-compliance).

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu a splňuje kritéria pro vstup do podopatření.

Způsob stanovení podpory

Výše vyrovnávacího příspěvku je stanovena jako 100 % kompenzace ztráty příjmů ze snížené produkce z důvodu zákazu hnojení ve stanovených oblastech. S ohledem na skutečnost, že na území Natura 2000 v 1. zónách NP a CHKO je prioritním cílem neprovádět intenzivní zemědělskou výrobu, je stanoven pouze vyrovnávací příspěvek na extenzivní obhospodařování travních porostů.

Forma a výše podpory

Dotace má formu vyrovnávacího příspěvku poskytovaného jako sazba v Kč na hektar travního porostu v území Natura 2000 v 1. zóně NP a CHKO.

Sazba vyrovnávacího příspěvku v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě

	Ha oprávněné plochy
Oblasti Natura 2000 v 1. zónách NP a CHKO	3355 Kč/ha (tj. 112,64 EUR)

*kurz 29,784 CZK/EUR

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

II.1.2.2. Rámcová směrnice pro vodní politiku ES

Toto podopatření bude dopracováno v souladu s článkem 38 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 v návaznosti na schválení 8 plánů oblastí povodí (Horního a středního Labe, oblast povodí Horní Vltavy, oblast povodí Berounky, oblast povodí Dolní Vltavy, oblast povodí Ohře a Dolního Labe, oblast povodí Odry, oblast povodí Moravy a oblast povodí Dyje), kraji podle jejich územní působnosti do 22. 12. 2009.

II.1.3. Agroenvironmentální opatření (AEO)

Popis situace

V rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) se jednalo o opatření s největším objemem finančních prostředků poskytovaných do zemědělství. Agroenvironmentální opatření (AEO) byla v roce 2004 realizována na celkové ploše 1 166 tis. ha a v roce 2005 na celkové ploše 1 168 tis. ha. Z podopatření byl největší zájem o realizaci podopatření Ošetřování travních porostů, které bylo v roce 2005 uplatněno na 61 % celé plochy realizovaných AEO. Podíl podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí (20,6 % z celkové plochy AEO), které zahrnuje titul ekologické zemědělství (EZ) a titul integrovaná produkce (IP), mírně převyšuje podíl podopatření Péče o krajinu (18,3 % z celkové plochy AEO).

Legislativní rámec

Agroenvironmentální opatření jsou navrhována ve shodě s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 podle článku 39, 50 a 51 a prováděcími nařízeními Komise (ES).

Podrobnosti k provádění jednotlivých agroenvironmentálních opatření, jednotlivých podopatření, titulů a managementů stanoví národní prováděcí legislativa.

Agroenvironmentální opatření byla v ČR prováděna již v předvstupním období na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a příslušných prováděcích nařízení vlády, v podobě tzv. programů podpory mimoprodukčních funkcí zemědělství. Jednalo se zejména o programy podpory ekologického zemědělství, údržby travních porostů a zatravnění. Po přistoupení ČR k EU bylo ve vazbě na HRDP a výše uvedený zákon o zemědělství vydáno prováděcí nařízení vlády č. 242/2004 Sb., prostřednictvím něhož jsou uplatňována agroenvironmentální opatření v období 2004 až 2006

se závazky uzavřenými až do roku 2010.

Charakteristika opatření

Opatření má za úkol podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Všechna navržená podopatření v rámci AEO mají společných několik základních podmínek:

- Jsou realizována v podobě pětiletých závazků.
- Žadatel musí hospodařit v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami stanovenými v souladu s článkem 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003.
- Žadatel dodržuje minimální požadavky, jež se týkají používání hnojiv a statkových hnojiv, a to tak, že vede a nejméně 7 let uchovává evidenci o množství, druhu a době použití hnojiv, statkových hnojiv, pomocných látek a upravených kalů podle jednotlivých pozemků, kultur a let v souladu se zvláštním právním předpisem (zákon o hnojivech).
- Žadatel dodržuje minimální požadavky, jež se týkají používání přípravků na ochranu rostlin, a to tak, že dodržuje pravidla skladování a manipulace s chemickými látkami v souladu s příslušnými právními předpisy (zákon o rostlinolékařské péči) tak, aby nedocházelo ke kontaminaci složek životního prostředí.
- Minimální výměra žadatelem obhospodařované půdy pro vstup do agroenvironmentálních opatření musí činit: 5 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o hospodaření podle bodů 2 až 7, 2 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o hospodaření v územích národních parků nebo chráněných krajinných oblastí, 1 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o hospodaření v systému ekologického zemědělství, 0,5 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství nebo pěstování zeleniny v systému integrované produkce, 0,25 ha vinic, ovocných sadů nebo chmelnic vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v systému ekologického zemědělství, 1 ha ovocných sadů vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v integrované produkci ovoce, 0,5 ha vinic vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v integrované produkci révy vinné.
- Žadatel musí po přechodu ČR na plný systém přímých plateb splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článků 4 a přílohy III nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 (Cross-compliance).

Cíle opatření

Integrace agroenvironmentálních postupů v zemědělství.

Trvale udržitelné využití zemědělské půdy.

Zlepšení životního prostředí a krajiny.

Vymezení podporovaných oblastí

Podopatření lze aplikovat na celém území ČR.

Přehled opatření

Podopatření A: Postupy šetrné k životnímu prostředí.

Titul A1: Ekologické zemědělství.

Titul A2: Integrovaná produkce.

Podopatření B: Ošetřování travních porostů.

Podopatření C: Péče o krajinu.

Titul C1: Zatravňování orné půdy.

Titul C2: Pěstování meziplodin.

Titul C3: Biopásy.

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu a splňuje kritéria pro vstup do opatření a plní podmínky poskytnutí podpory.

II.1.3.1. Podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí

Charakteristika podopatření

Podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí zahrnuje 2 tituly: ekologické zemědělství (EZ) a integrovanou produkci (IP). Integrovaná produkce tvoří mezistupeň šetrných postupů mezi standardní konvenční produkcí a ekologickým zemědělstvím. Je vhodná právě pro kultury, u kterých lze jen obtížně aplikovat plný režim ekologického zemědělství.

Rozsah podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí

Podopatření	Disponibilní plocha	Odhadovaná plocha k využití	Cílenost
Postupy šetrné k životnímu prostředí	3 515 000 ha	310 000 ha	Zemědělská půda

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

II.1.3.1.1. Titul ekologické zemědělství

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel plní podmínky nařízení Rady (ES) č. 2092/1991, a to na celé výměře pozemků zemědělského podniku zařazeného do systému EZ po celou dobu platnosti závazku (5 let).
- Žadatel může žádat o podporu na travní porosty v případě, že intenzita ekologického chovu býložravců dosahuje nejméně 0,2 DJ/ha travního porostu obhospodařovaného v systému EZ, nejvýše však 1,5 DJ/ha zemědělské půdy obhospodařované v systému EZ. Tuto intenzitu je žadatel povinen splňovat ke stanovenému dni v příslušném

kalendářním roce pětiletého období. Přepočtové koeficienty jsou uvedeny v příloze č. 1. Žadatel je povinen zajistit, aby kultury travních porostů byly spásány nebo posečeny minimálně dvakrát ročně (v odůvodnitelných případech jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu. Posečená hmota bude z pozemku odklizená a využita v rámci zemědělského podniku nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.

- Žadatel může žádat o příspěvek na trvalou kulturu – sad v případě, že bude provádět v rozsahu odpovídajícímu použité pěstební technologii řez k prosvětlení korun ovocných stromů či ovocných keřů a dále zajistí, aby travní porost v meziřadí byl spasen či alespoň jednou ročně posečen ve stanoveném termínu.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení platby je nižší výnos plodin a užitkovost hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství v porovnání s konvenčními farmami, především díky vyloučení použití intenzifikačních faktorů, rozdílné struktury pěstovaných plodin a odlišnému systému chovu hospodářských zvířat.
- Jsou uvažovány zvýšené náklady na pracovní síly (zvýšený podíl ruční práce) a organizaci práce (zvýšený podíl agrotechnických opatření zaměřených na regulaci plevelů, chorob a škůdců).
- Osvědčenou bioprodukcí je, zejména v návaznosti na vybudování biotruhu, možné zpeněžit za vyšší cenu oproti stejné komoditě konvenčního původu, což se promítá do ekonomiky hospodaření.

Forma a výše podpory

Náhrada za ekonomické ztráty vzniklé ekologickým systémem hospodaření. K přepočtu byl použit průměrný kurz roku 2005 29,784 CZK/EUR.

Výše podpory

Orná půda: 4 620 Kč/ha (tj. 155,12 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady: 100 %

Travní porosty: 2 650 Kč/ha (tj. 88,97 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady: 100 %

Trvalé kultury: 25 285 Kč/ha (tj. 848,94 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady: 62 %

Zelenina a speciální byliny na orné půdě: 16 790 Kč/ha (tj. 563,73 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady: 55 %

II.1.3.2. Podopatření ošetřování travních porostů

Charakteristika podopatření

Zemědělci vstupující do titulů tohoto podopatření se zavazují plnit podmínky podopatření v rozsahu veškerých ploch travních porostů, které obhospodařují v době vstupu do tohoto podopatření. V rámci celofaremního přístupu mají žadatelé možnost zvolit cílené managementy na jednotlivé půdní bloky podle přírodních podmínek, popřípadě dle způsobu hospodaření na travních porostech v daném podniku. Je-li na půdním bloku uplatňován některý z programů Ministerstva životního prostředí (MŽP), není žadatel povinen je v rámci celofaremního přístupu zařadit. Nevyhovuje-li z hlediska ochrany přírody a krajiny žádný z managementů danému půdnímu bloku, je možno tento půdní blok na doporučení orgánu ochrany přírody (OOP) do podopatření nezařazovat.

V rámci tohoto podopatření je možné zvolit následující tituly:

Označení titulu	Název titulu
B.1	Louky(základní management)
B.2	Mezofilní a vlhkomilné louky
B.3	Horské a suchomilné louky
B.4	Trvale podmáčené a rašelinné louky
B.5	Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahnáků
B.6	Ptačí lokality na TP – hnízdiště Chřástala polního
B.7	Pastviny (základní management)
B.8	Druhově bohaté pastviny
B.9	Suché stepní trávníky a vřesoviště

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Podopatření ošetřování travních porostů

Podopatření	Disponibilní plocha	Odhadovaná plocha k využití	Cílenost
Ošetřování travních porostů	900 000 ha	680 000 ha	Travní porosty ČR

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel může žádat o podporu v případě, že intenzita chovu všech býložravců v podniku dosahuje nejméně 0,2 DJ/ha travního porostu, nejvýše však 1,5 DJ/ha zemědělské půdy obhospodařované v podniku. Tuto intenzitu je žadatel povinen splňovat ke stanovenému dni v příslušném kalendářním roce pětiletého období. Přepočtové koeficienty jsou uvedeny v příloze č. 1. V případě, že žadatel bude mít zařazeny pouze tituly B.4, B.5 nebo B.6, nemusí dodržet výše uvedenou intenzitu chovu.
- Žadatel je povinen veškeré jím obhospodařované travní porosty s výjimkou půdních bloků/dílů, na nichž je uplatňován některý z programů Ministerstva životního prostředí nebo jsou zařazeny v rámci titulu zatravňování orné půdy, zařadit do tohoto podopatření a zvolit příslušný management. Nevyhovuje-li z hlediska ochrany přírody

a krajiny žádný z managementů danému půdnímu bloku/dílu, je možno tento půdní blok/díl na doporučení OOP do podopatření nezařazovat.

- Žadatel nepoužívá k hnojení upravené kaly.
- Žadatel má v kalendářním roce možnost ponechat až 10 % půdního bloku nepokoseného, a to ve zvláště odůvodněných případech na ploše vymezené OOP.

Popis jednotlivých managementů v rámci podopatření ošetřování travních porostů

II.1.3.2.1 Louky

Základní charakteristika

Žadatel, který hospodaří v oblastech ZCHÚ, v ochranných pásmech NP a v oblastech Natura 2000 může zvolit vždy jeden z titulů. Žadatelé hospodařící mimo výše uvedená území mohou zvolit pouze tituly B.1, B.4, B.5 a B.6.

Titul:

B. 1 – Louky (základní management)

B. 2 – Mezofilní a vlhkomilné louky (MVL)

- management B. 2. 1 – Hnojené MVL
- management B. 2. 2 – Nehnojené MVL
- management B. 2. 3 – MVL

s neposeč.pásky

B. 3 – Horské a suchomilné louky (HSL)

- management B. 3. 1 – Hnojené HSL
- management B. 3. 2 – Nehnojené HSL
- management B. 3. 3 – HSL s neposeč.

pásky

B. 4 – Trvale podmáčené a rašelinné louky

B. 5 – Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště bahňáků

B. 6 – Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště Chřástala polního

Titul B. 1 – Louky (základní management)

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Používat hnojiva a statková hnojiva každoročně v průměru na celkovou výměru těchto luk maximálně do výše 60 kg N/ ha (limit zahrnuje aplikaci hnojiv, statkových hnojiv a případnou pastvu zvířat). Zákaz aplikace kejdy, vyjma kejdy skotu.
- Travní porost (TP) sekat minimálně dvakrát ročně (jedenkrát ročně v odůvodnitelných případech), a to ve stanoveném termínu. TP lze po druhé seči přepást hospodářskými zvířaty a žadatel je v takovém případě povinen posekat nedopasky, vyjma pozemků se střední svažitostí 10° a více. Měnit povinnost sekání nedopasků lze s předchozím povolením OOP.
- Posečená hmota, vyjma nedopasků, bude z pozemku odklizená a využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech.

Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.

- V oblastech ZCHÚ, v ochranných pásmech NP a v oblastech Natura 2000 neprovádět mulčování, rychloobnovu TP, obnovu TP, přísev bez povolení OOP.
- V oblastech ZCHÚ, Natura 2000 a ochranných pásmech NP je žadatel povinen nechat si tento management schválit OOP.

Titul B. 2 – Mezofilní a vlhkomilné louky

Management B. 2. 1 – Hnojené mezofilní a vlhkomilné louky

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Používat hnojiva a statková hnojiva každoročně v průměru na celkovou výměru těchto luk maximálně do výše 60 kg N/ ha (limit zahrnuje aplikaci organických hnojiv, statkových hnojiv a případnou pastvu zvířat). K hnojení lze používat pouze hnůj nebo kompost.
- Travní porost (TP) sekat minimálně dvakrát ročně (jedenkrát ročně v odůvodnitelných případech), a to ve stanoveném termínu. TP lze po druhé seči přepást hospodářskými zvířaty, vyjma porostů označených OOP jako nevhodné k pastvě. Žadatel je v případě pastvy povinen posekat nedopasky, vyjma pozemků se střední svažitostí 10° a více. Měnit povinnost sekání nedopasků lze s předchozím povolením OOP.
- Posečená hmota, vyjma nedopasků bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Na ploše přepásané mezofilní a vlhkomilné louky není povoleno provádět příkrm hospodářských zvířat.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

Management B. 2. 2 – Nehnojené mezofilní a vlhkomilné louky

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně dvakrát ročně (jedenkrát ročně v odůvodnitelných případech), a to ve stanoveném termínu. TP nelze přepásat.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.

- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

Management B. 2. 3 – Mezofilní a vlhkomilné louky s neposečenými pásy

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně dvakrát ročně (jedenkrát ročně v odůvodnitelných případech), a to ve stanoveném termínu. TP nelze přepásat. Při první seči nechá zemědělec na louce neposečené pásy ve stanovené šířce. Neposečené pásy musí zaujímat 5 – 10 % rozlohy příslušného půdního bloku / dílu a budou posečeny na jaře příštího roku, nejpozději však v první seči.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.

Titul B. 3 – Horské a suchomilné louky

Management B. 3. 1 – Hnojené horské a suchomilné louky

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Používat hnojiva a statková hnojiva každoročně v průměru na celkovou výměru těchto luk maximálně do výše 60 kg N/ ha (limit zahrnuje aplikaci organických hnojiv, statkových hnojiv a případnou pastvu zvířat). K hnojení lze používat pouze hnůj nebo kompost.
- Travní porost (TP) sekat minimálně jednou ročně, a to ve stanoveném termínu. TP lze po první seči přepást hospodářskými zvířaty, vyjma porostů označených OOP jako nevhodné k pastvě. Žadatel je v případě pastvy povinen posekat nedopasky, vyjma pozemků se střední svažitostí 10° a více. Měnit povinnost sekání nedopasků lze s předchozím povolením OOP.
- Posečená hmota, vyjma nedopasků bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Na ploše přepásané horské a suchomilné louky není povoleno provádět příkrm hospodářských zvířat.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

Management B. 3. 2 – Nehnojené horské a suchomilné louky

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně jednou ročně, a to ve stanoveném termínu. TP nelze přepásat.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

Management B. 3. 3 – Horské a suchomilné louky s neposečenými pásy

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně jednou ročně, a to ve stanoveném termínu. TP nelze přepásat. Při první seči nechá zemědělec na louce neposečené pásy ve stanovené šířce. Neposečené pásy musí zaujímat 5 – 10 % rozlohy příslušného půdního bloku / dílu a budou posečeny na jaře příštího roku, nejpozději však v první seči.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.

Titul B. 4 – Trvale podmáčené a rašelinné louky

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně jednou ročně, a to ve stanoveném termínu. Kosení musí být prováděno lehkou mechanizací. TP nelze přepásat.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčování, rychloobnovu TP, obnovu TP, přísev, vápnění a odvodnění porostu nelze provádět. Válení a smykování lze provádět pouze s předchozím souhlasem OOP.

B. 5 – Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště bahňáků

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně dvakrát ročně, a to ve stanoveném termínu. Seč neprovádět skupinovým nasazením sekaček. TP nelze přepásat.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu TP a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP. Válení a smykování lze provádět pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

B. 6 – Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště chřástala polního

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Nepoužívat žádná hnojiva ani statková hnojiva.
- Travní porost (TP) sekat minimálně jednou ročně, a to ve stanoveném termínu. Seč neprovádět skupinovým nasazením sekaček. TP nelze přepásat.
- Posečená hmota bude z pozemku odklizená využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Mulčovat, provádět rychloobnovu TP a obnovu TP, provádět přísev lze pouze s předchozím souhlasem OOP. Válení a smykování lze provádět pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Kosení porostů provádět vždy od středu ke krajům nebo od jedné strany pozemku ke druhé.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení plateb je ztráta příjmu ze snížené produkce na travním porostu určené pro produkci krmiv. Ztráta je snížena o část uspořených nákladů.
- Ztráta příjmu je způsobena: snížením hnojení, dále posunutím seče na datum, které znamená ztrátu hodnoty krmiva jedné seče (buď na celé ploše, nebo v pásech).
- Pro managementy B.5 a B.6 vyloučení hnojení a odložení termínu první seče způsobí snížení kvality produkce z dané lokality do té míry, že lze považovat hodnotu první seče za bezcennou (snížení příspěvku na úhradu na 1 ha). Seč od středu ke kraji či z jedné strany pozemku ke druhé znamená zvýšené náklady na mechanizaci při obou sečích (práce a pohonné hmoty) v důsledku zvýšeného množství pojezdů.

- U managementu B.4 jsou hlavním východiskem pro stanovení plateb náklady na ruční seč zamokřených pozemků a následné shrabání a odnos nebo odvoz takto posekané hmoty. Vzhledem k charakteru stanoviště a požadovanému managementu se nepředpokládá hospodářské využití produkce na těchto plochách.
- U managementu B.2.1 a B.3.1 je hlavním východiskem pro stanovení platby ztráta příjmu ze snížené produkce na travním porostu určené pro produkci krmiv a zvýšené náklady na hnojení hnojem nebo kompostem. Částka je snížena o část uspořené nákladů.

Forma a výše podpory

Dotace má formu pevně stanovené sazby na hektar, podle zvoleného typu managementu. K přepočtu byl použit průměrný kurz roku 2005 29,784 CZK/ EUR. Odpočet na 1. zónu NP a CHKO je ve výši 3 355 Kč/ha.

Výše podpory:

B.1 Navrhovaná výše plateb: 2 230 Kč/ha (tj. 74,87EUR/ha) Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

(tento titul nelze uplatnit v zóně I CHKO a NP)

B2.1 Navrhovaná výše plateb: 2 980 Kč/ha (tj. 100,05 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

(tento titul nelze uplatnit v zóně I CHKO a NP)

B2.2 Navrhovaná výše plateb: 3 450 Kč/ha (tj. 115,83 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

B2.3 Navrhovaná výše plateb: 4005 Kč/ha (tj. 134,47 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

B3.1 Navrhovaná výše plateb: 3 575 Kč/ha (tj. 120,03 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

(tento titul nelze uplatnit v zóně I CHKO a NP)

B3.2 Navrhovaná výše plateb: 3 880 Kč/ha (tj. 130,27 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

B3.3 Navrhovaná výše plateb: 4 480 Kč/ha (tj. 150,42 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

B.4 Navrhovaná výše plateb: 12 430 Kč/ha (tj. 417,34 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 90 %

Částka se vztahuje pouze na plochu trvale podmáčených a rašelinných míst louky.

B.5 Navrhovaná výše plateb: 6 000 Kč/ha (tj. 201,45 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/ vícenáklady 100 %

B.6 Navrhovaná výše plateb: 5 460 Kč/ha (tj. 183,32 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

II.1.3.2.2 Pastviny

Základní charakteristika

Žadatel, který hospodaří v oblastech ZCHÚ, v ochranných pásmech NP a v oblastech Natura 2000 může zvolit vždy jeden z titulů. Žadatelé hospodařící mimo výše uvedená území mohou zvolit pouze tituly B. 7 a B. 9.

Titul:

- B. 7 – Pastviny (základní management)
- B. 8 – Druhově bohaté pastviny
- B. 9 – Suché stepní trávníky a vřesoviště

Titul B. 7 – Pastviny (základní management)

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Používat hnojiva a statková hnojiva ročně maximálně do výše 80 kg N/ha celkové výměry těchto pastvin (limit zahrnuje aplikaci hnojiv, statkových hnojiv a pastvu zvířat). Zákaz aplikace kejdy, vyjma kejdy skotu. Minimálně 15 kg N/ha každého půdního bloku/dílu je třeba ročně dodat pasenými zvířaty (v exkrementech). Do evidence hnojení zapsat množství N dodaného pasenými zvířaty do 30 dnů po skončení pastevního období nebo dalšího pobytu zvířat.
- Travní porost přepást minimálně jednou ročně ve stanoveném termínu. Po skončení pastevního období provádět sečení nedopasků, vyjma pozemků se střední svažitostí 10° a více. Měnit povinnost sekání nedopasků lze s předchozím povolením OOP.
- V případě chemické likvidace plevelů užívat herbicidy jen bodově.
- V oblastech ZCHÚ, v ochranných pásmech NP a v oblastech Natura 2000 neprovádět mulčování, rychloobnovu TP, obnovu TP a přísev bez povolení OOP.
- Zvířata musí mít zajištěno napájení a pastviny musí být technicky nebo organizačně zajištěny proti úniku zvířat.
- V oblastech ZCHÚ, Natura 2000 a ochranných pásmech NP je žadatel povinen nechat si tento management schválit OOP.

B. 8 – Druhově bohaté pastviny

Podmínky poskytnutí podpory

Zemědělský podnikatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Neaplikovat žádná hnojiva a statková hnojiva. Minimálně 10 kg N/ha každého půdního bloku/dílu a maximálně 30 kg N/ha celkové výměry těchto pastvin dodat ročně pasenými zvířaty (v exkrementech). Do evidence hnojení zapsat množství N dodaného pasenými zvířaty do 30 dnů po skončení pastevního období nebo dalšího pobytu zvířat.
- Travní porost přepást minimálně jednou ročně ve stanoveném termínu. Po skončení

pastevního období provádět sečení nedopasků, vyjma pozemků se střední svažítostí 10° a více. Měnit povinnost sekání nedopasků lze s předchozím povolením OOP.

- V případě chemické likvidace plevelů užívat herbicidy jen bodově.
- Mulčovat nedopasky, provádět rychloobnovu a obnovu TP, provádět přisev lze pouze s předchozím souhlasem OOP.
- Zvífata musí mít zajištěno napájení a pastviny musí být technicky nebo organizačně zajištěny proti úniku zvířat.

Výše podpory:

B.7 Navrhovaná výše plateb: 3 325 Kč/ha (tj. 111,64 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

(tento titul nelze uplatnit v zóně I CHKO a NP)

B.8 Navrhovaná výše plateb: 5 035 Kč/ha (tj. 169,05 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

B.9 Navrhovaná výše plateb: 9 160 Kč/ha (tj. 307,55 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

II.1.3.3 Podopatření péče o krajinu

Charakteristika podopatření

Toto podopatření zastřešuje tituly vhodné pro speciální podmínky jednotlivých stanovišť, pro které byl vždy vypracován management ošetřování odpovídající daným specifikám a potřebám. Jednotlivé managementy jsou přesně cíleny a mohou být uplatňovány jen na části zemědělcem obhospodařovaných ploch.

V rámci tohoto podopatření je možné zvolit z následujících managementů:

Označení titulu	Název titulu	Označení management	Název managementu	Cílenost
C.1	Zatrávňování orné půdy	C1.1	Zatrávňování orné půdy	Zranitelné půdy (svažitě, propustné), půdy v oblastech Natura 2000, CHÚ, ve zranitelných oblastech
		C1.2	Zatrávňování orné půdy podél vodního útvaru	Půdy podél vodních útvarů
		C1.3	Zatrávňování orné půdy regionální směsí	Půdy v oblastech Natura 2000 a ZCHÚ
		C1.4	Zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního útvaru	Půdy podél vodních útvarů v oblastech Natura 2000 a ZCHÚ
C.2	Pěstování meziplodin			Orná půda (především zranitelné oblasti)
C.3	Biopásy			Orná půda s přihlédnutím k volně žijícím živočichům

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Rozsah podopatření péče o krajinu

Podopatření	Disponibilní plocha	Odhadovaná plocha k využití	Cílenost
Péče o krajinu	2 600 000 ha	300 000 ha	Orná půda

Zdroj: Program rozvoje venkova 2007 – 2013

II.1.3.3.1 Titul zatravňování orné půdy

Základní charakteristika

Titul zatravňování orné půdy (C.1) je členěn na čtyři typy managementů – zatravňování orné půdy (C.1.1), zatravňování orné půdy podél vodního útvaru (C.1.2), zatravňování orné půdy regionální směsí (C.1.3) a zatravňování orné půdy regionální směsí podél vodního útvaru (C.1.4).

II.1.3.3.1.1 Management zatravňování orné půdy (C.1.1)

Podmínky poskytnutí podpory

Do managementu může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, který splňuje alespoň jedno z následujících kritérií:

Více než 50% půdního bloku představují půdy mělké, písčité, podmáčené, velmi těžké, obtížně obdělávatelné, nebo půdní blok se nachází nejméně z 50 % své výměry ve zranitelných oblastech dle Směrnice Rady 91/676/EHS, nebo půdní blok se nachází nejméně z 50 % své výměry na území ZCHÚ nebo NATURA 2000, nebo půdní blok spadá jakoukoliv svou částí do oblasti LFA, nebo půdní blok má střední svažitost vyšší než 10 stupňů.

Do managementu může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, na kterém zemědělský podnikatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

- Zatravnit lze celý půdní blok nebo jeho díl o minimální výměře 0,1 ha.
- Zatravnění je možné provést jak čistosevem, tak formou podsevu do krycí plodiny. Termín pro vysetí travní směsi je stanoven do 31. května. Je-li použito zatravnění formou podsevu, pak je žadatel povinen sklídit krycí plodinu nejpozději do 30. června a v tomto termínu zajistit, že na zatravňovaném pozemku bude souvislý travní porost.
- V prvním roce po zatravnění nebude plocha hnojena ani pasena, bude alespoň dvakrát ročně sečena (v odůvodnitelných případech sečena pouze jedenkrát ročně) a posečená hmota bude z pozemku odklizená a využita v rámci zemědělského podniku, nebo s ní bude nakládáno v souladu se zákonem o odpadech. Posečená hmota může být využita i mimo zemědělský podnik jako zdroj pro výrobu obnovitelné energie.
- Likvidace plevelů bude zajištěna sečením, herbicidy lze použít jen po dobu prvních dvou let, a to formou bodové aplikace (zejména v případě výskytu vytrvalých a invazních plevelů). Zemědělci hospodařící v systému ekologického zemědělství nesmí použít ani bodovou aplikaci herbicidů.
- Od druhého roku bude plocha ošetřována sečením minimálně dvakrát ročně ve stanoveném termínu, nebo pasením ve stanoveném termínu. Platí úplný zákaz aplikace hnojiv obsahujících dusík, statkových hnojiv a upravených kalů ve stanovených oblastech.
- Do titulu nemohou vstoupit plochy orné půdy, které byly v evidenci půdy vedeny v minulosti jako travní porost.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení plateb je ztráta příjmu (příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku) z produkce na orné půdě, která vychází z průměrných hodnot. Ztráta je snížena o potenciální příjem z travního porostu.
- Dalším vícenákladem jsou náklady na založení travního porostu.
- Sečení není důvod pro platbu, neboť toto je součástí běžné praxe na farmě.

Forma a výše podpory

Dotace má formu pevně stanovené sazby na hektar. K přepočtu byl použit průměrný kurz roku 2005 29,784 CZK/ EUR.

Výše podpory:

C1.1. Navrhovaná výše plateb: 8 050 Kč/ha (tj. 270,28 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

II.1.3.3.2 Titul pěstování meziplodin

Podmínky poskytnutí podpory

Do titulu může být zařazena stanovená výměra orné půdy, na které žadatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

V průběhu pětiletého závazku v rámci osevního postupu musí žadatel zajistit, že bude v každém roce vyseta stanovená meziplodina na stanovené výměře, zemědělec vyseje meziplodinu ve stanoveném termínu. Lze využít stanovené přezimující i vymrzající plodiny, do stanoveného termínu neprovede v porostu meziplodiny žádné chemické ani mechanické zásahy směřující k likvidaci porostu meziplodiny nebo k jeho redukci, po tomto termínu založí porost hlavní plodiny.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení plateb je dodatečný náklad na pěstování meziplodiny.
- Dalším omezujícím faktorem je limitovaný výběr následné hlavní plodiny.

Forma a výše podpor

Dotace má formu pevně stanovené sazby na hektar. K přepočtu byl použit průměrný kurz roku 2005 29,784 CZK/ EUR.

Výše podpory:

C.2 Navrhovaná výše plateb: 3 100 Kč/ha (tj. 104,08 EUR/ha)

Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

Částka se vztahuje pouze na plochy s vysetou meziplodinou.

II.1.3.3.3 Titul biopásy

Podmínky poskytnutí podpory

Do titulu může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, na kterém zemědělský podnikatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

- Vytvořit biopásy ve stanovené šíři, které budou umístěny na okraji ploch orné půdy nebo uvnitř polí. Biopás nesmí přímo přiléhat k hranici půdního bloku, která bezprostředně přiléhá k dálnici, silnici I. a II. třídy dle zákona o pozemních komunikacích.
- Vzdálenost mezi jednotlivými biopásy uvnitř polí musí být nejméně 50 m.
- Žadatel je povinen osít biopásy směsí uznaného osiva stanovených plodin ve stanoveném termínu.
- Žadatel je povinen ponechat biopásy bez jakéhokoliv obhospodařování do jarního období následujícího roku a poté porost biopásů zapravit do půdy.
- Je zakázána aplikace pesticidů na biopás.
- Biopásy nesmí být používány k pojezdům zemědělské techniky ani jako souvratě.
- Poloha biopásů se může v průběhu pětiletého období měnit v závislosti na osevním postupu.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení plateb je ztráta příjmu (příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku) z produkce na orné půdě, která je vyčleněna pro výsev biopásu.
- Dodatečné náklady spojené s výsevem směsi vybraných plodin.

Forma a výše podpory

Dotace má formu pevně stanovené sazby na hektar. K přepočtu byl použit průměrný kurz roku 2005 29,784 CZK/ EUR.

Výše podpory:

C.3 Navrhovaná výše platby: 11 930 Kč/ha (tj. 400,55 EUR/ha) pásu

Procent ztráty příjmů/vícenáklady: 100 %

2.7 Finanční analýza podniku

2.7.1 Úloha finanční analýzy při finančním řízení a její zaměření

Finanční analýza je oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku, neboť zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Je předmětem úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisků a ztrát a přehledu o peněžních tocích (cash-flow). Tyto výkazy jsou sestaveny na podkladě finančního účetnictví jako procesu, který shromažďuje, eviduje, třídí a dokumentuje údaje o hospodaření podniku. Zdrojem pro finanční analýzu jsou i další zdroje z oblasti vnitropodnikového účetnictví, ekonomické statistiky, peněžního a kapitálového trhu.

Účetnictví a účetní výkazy by měly být koncipovány tak, aby uspokojovaly potřeby finančního řízení a rozhodování. Nedostatkem účetních informací z hlediska finančního řízení je však to, že zobrazují minulost a neobsahují výhledy do budoucnosti. Poskytují finančnímu manažerovi údaje momentálního typu, v podobě převážně stavových absolutních veličin uváděných k určitému datu, resp. tokových veličin za určité období, které jednotlivě mají malou vypovídací schopnost. Samotné souhrnné výstupy neposkytují úplný obraz o hospodaření a finanční situaci podniku, o jeho silných a slabých stránkách, nebezpečích, trendech a celkové kvalitě hospodaření. K překonání těchto nedostatků se proto využívá finanční analýza jako formalizovaná metoda, která poměruje získané údaje mezi sebou navzájem a rozšiřuje tak jejich vypovídací schopnost, umožňuje dospět k určitým závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci podniku, podle nichž by bylo možné přijmout různá rozhodnutí. Finanční analýza představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření podniku. Účelem a smyslem finanční analýzy je provést, s pomocí speciálních metodických prostředků, diagnózu finančního hospodaření podniku, podchytit všechny jeho složky, případně při podrobnější analýze zhodnotit blíže některou ze složek finančního hospodaření. Jedná se například o analýzu rentability, analýzu zadluženosti, analýzu likvidity apod. Uspokojivá finanční situace podniku se v anglosaské literatuře často označuje pojmem „finanční zdraví“ podniku. Za finančně zdravý podnik je možné považovat takový podnik, který je v danou chvíli i perspektivně schopen naplňovat smysl své existence. V podmínkách tržní ekonomiky to prakticky znamená, že je schopen dosahovat trvale takové míry zhodnocení vloženého kapitálu (míry zisku), která je požadována investory (akcionáři) vzhledem k výši rizika, s jakým je příslušný druh podnikání spojen. Čím větší je výnosnost neboli rentabilita vloženého kapitálu, tím lépe pro podnik a jeho investory. Na kapitálovém trhu je míra perspektivní schopnosti zhodnocovat vložený kapitál "ohodnocena" investory prostřednictvím tržní ceny akcií, případně cenami jiných cenných papírů emitovaných podnikem. Zároveň s rentabilitou je nutnou podmínkou finančního zdraví i likvidita, tedy schopnost včas uhrazovat splatné závazky. Základním metodickým nástrojem finanční analýzy jsou tzv. finanční poměrové ukazatele (financial ratio). Jsou formou číselného vztahu, do kterého jsou uváděny finančně-účetní informace. Poměrové ukazatele se běžně vypočítávají vydělením jedné položky (skupiny položek) jinou položkou (skupinou položek) uvedenou ve výkazech, mezi nimiž existují co do obsahu určité souvislosti. Konstrukce a výběr ukazatelů je podřízen hlavně tomu, co chceme změřit, musí být relevantní zkoumanému problému či prováděnému rozhodnutí. Hlavní důraz z hlediska finančního manažera i ostatních uživatelů je kladen na vypovídací schopnost poměrových ukazatelů, vzájemné vazby a závislosti a způsob jejich interpretace a hodnocení. Pokud se týče velikosti vypočtených hodnot jednotlivých ukazatelů, je častým omylem představa, že lze stanovit nějaké pevné "doporučené" či dokonce

"optimální" hodnoty poměrových ukazatelů, které mají univerzální platnost. Pak by stačilo pouhým porovnáním naměřených hodnot s těmito vzorovými rozhodnout, zda jsou dobré nebo špatné. Ekonomická realita není bohužel takto jednoduchá a poměrové ukazatele nepředstavují naprosto přesná měřítka pro sledované charakteristiky hospodaření podniku, ale mají víceméně pravděpodobnostní charakter. Za dlouhou dobu používání poměrových ukazatelů jako základního metodického nástroje finanční analýzy bylo navrženo velké množství, řádově desítky ukazatelů, z nichž některé se navzájem liší pouze drobnými modifikacemi. Praktickým používáním se však vyčlenila určitá skupina ukazatelů všeobecně akceptovaných, které umožňují vytvořit si základní představu o finanční situaci daného podniku.

Ukazatele se obvykle sdružují do skupin, přičemž každá skupina se váže k některému aspektu finančního stavu podniku. Zpravidla se uvádí dělení na 4 základní skupiny, podle posuzované vlastnosti objektu, resp. skutečnosti, na kterou se zaměřuje.

První skupinu ukazatelů tvoří ukazatele rentability (profitability ratios), tj. různé formy míry zisku jako všeobecně akceptovaného vrcholového ukazatele efektivnosti podniku. V rámci této skupiny jsou často uváděny i bezprostřední analytické ukazatele míry zisku, tj. určitá forma rentability odbytu v podobě ziskové marže, resp. ziskového rozpětí a charakteristika obratu neboli vázanosti vloženého kapitálu.

Jako zvláštní skupina bývají často vyčleněny tzv. ukazatele aktivity (asset utilization ratios). Jedná se o ukazatele stupně využití podnikových aktiv, neboli ukazatele rychlosti nebo doby obratu zásob (materiálových, nedokončené výroby, hotových výrobků), pohledávek hmotného investičního majetku. Tyto ukazatele mají svou pevnou vazbu na syntetické ukazatele rentability a je tudíž logicky opodstatněné i jejich zařazení do první skupiny.

Druhá skupina sdružuje ukazatele zadluženosti (debt ratios) hodnotící finanční strukturu podniku. Zahrnuje řadu ukazatelů, které hodnotí strukturu vloženého kapitálu z hlediska vlastnictví, porovnávají vlastní a cizí finanční zdroje.

Třetí skupina je složena z ukazatelů platební schopnosti, tj. solventností a likvidity (liquidity ratios). Cílem těchto ukazatelů je vyjádřit se k potenciální schopnosti podniku hradit promptně své splatné závazky.

Čtvrtá skupina obsahuje ukazatele vycházející z údajů kapitálového trhu, jde-li se o akciovou společnost, jejíž akcie jsou volně obchodovatelné (VALACH, 1999).

3. Metodika

3.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat hospodaření vybraného zemědělského podniku ve vztahu k dostupnosti finančních podpor.

3.2 Zdroje vstupních informací

Jako podklady k vypracování diplomové práce byly použity tyto informace:

- informace z VÚZE
- informace z Mze
- informace z SZIF
- informace z www.fadn.cz
- účetní a ekonomické podklady vybraného zemědělského podniku

Informace k této diplomové práci byly získány konzultací s majitelkou vybraného zemědělského podniku.

3.3 Období šetření

V této diplomové práci jsou sledovány roky 2005 až 2007.

3.4 Postup práce

Na podkladě věcných a hodnotových stylizací o výrobních procesech a jejich financování bude posouzen a vyhodnocen vliv finančních podpor na daný zemědělský podnik.

3.5 Postup výpočtu Cash Flow

001: $r58+r59$

002: $V60$

003: $V18$

004: $-(R32-r32)$

005: $-(R02+R39+R47+R60+R61-r02-r39-r47-r60-r61)$

006: $R87+R88+R89+R101-r87-r88-r89-r101$

007: část $(R115+R116-r115-r116)$

008: část $(R115+R116-r115-r116)$

009: $-(R62-r62)$

010: $R117-r117$

011: součet ř.002 až ř.010

012: $-(R04+R13+R23-r04-r13-r23)$

013: $-V18$

014: součet ř.012 a ř.013
 015: R67-r67-R83
 016: R86+R90-r86-r90
 017: část R114-r114
 018: část R114-r114
 019: součet ř.015 až ř.018
 020: součet ř.011, ř.014 a ř.019
 021: součet ř.001 a ř.020 nebo R58+R59

kde

r - řádek rozvahy minulého období
 v- řádek výsledovky minulého období
 R - řádek rozvahy sledovaného období
 V- řádek výsledovky sledovaného období

3.6 Použité zkratky

AEO	agroenvironmentální opatření
BPEJ	bonitační půdně-ekologická jednotka
ČHMÚ	Český hydrologický a meteorologický ústav
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNR	Česká národní rada
ČSN	česká státní norma
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DPH	daň z přidané hodnoty
ECEAT	Evropské centrum pro eko agroturistiku (European Centre for Eco Agro Tourism)
EFF	Evropský rybářský fond (European Fisheries Fund)
EFRR	Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund ERDF)
EK	Evropská komise
EN	Evropská norma
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
EU	Evropská unie
EUR	euro společná měna Evropské měnové unie (platnost od 1. 1. 1999)
EUROSTAT	Evropské statistické centrum
EVJ	evidenční velikostní jednotka
EZ	ekologické zemědělství
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZGF	Evropský zemědělský garanční fond (European Agricultural Guarantee Fund EAGF)
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF)
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
GA ČR	Grantová agentura České republiky
GMO	geneticky modifikované organismy
ha	hektar
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Points system (systém HACCP - analýza rizik a kritické kontrolní body)
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova (Horizontal Rural Development Plan)
HZP	hrubá zemědělská produkce
CHKO	chráněná krajinná oblast

ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka
kW	kilo Watt
LEADER	Liason entre les actions de développement économique rural (Vazby mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) - název iniciativy EU 1991-2006 a osy IV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Information System (registr půdních bloků)
LV	list vlastnictví
MAS	místní akční skupina (Local Action Group – LAG)
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
mikroregion	území sdružených obcí
MJ	mega joule
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPO ČR	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NEL	netto energie laktace
NEV	netto energie výkrmu
NH	národní hospodářství
NP	národní park
NPP	národní přírodní památky
NPR	národní přírodní rezervace
NSP	Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistiques (územní statistické jednotky)
NV	Nařízení vlády
OOP	orgán ochrany přírody
OP	Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
o. p.	orná půda
OV	odpadní vody
PH	pohonné hmoty
PF ČR	Pozemkový fond České republiky
PGRLF	Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond
PM	pomocný materiál
POR	prostředky na ochranu rostlin
POV	Program obnovy venkova
PP	přírodní památky
PR	přírodní rezervace
RV	rostlinná výroba
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova)
SAPS	single area payments scheme (jednotná platba na plochu)
SHR	soukromě hospodařící rolník
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond – akreditovaná platební agentura
SZP	Společná zemědělská politika (Common Agricultural Policy – CAP)
TTP	trvalé travní porosty
TUR	trvale udržitelný rozvoj
DJ	Dobytčí jednotka
VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky
z.p.	zemědělská půda
ZM	základní materiál
ZOD	zranitelné oblasti dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ZVHS	Zemědělská vodohospodářská správa
ŽV	živočišná výroba

4. Vlastní zpracování

4.1 Finanční analýza zemědělského podniku „x“

4.1.1 Analýza rentability a aktivity podnikání

4.1.1.1 Rentabilita celkového kapitálu

Měřením rentability celkového kapitálu (return on investments - ROI, resp. return on assets - ROA) vyjadřujeme celkovou efektivnost podniku, resp. produkční sílu (earning power).

$$RCK = \frac{\text{zisk}}{\text{celkový kapitál}}$$

Již z názvu ukazatele je patrné, že celkovým kapitálem rozumíme v tomto případě veškerý vložený kapitál, tzn. krátkodobé i dlouhodobé závazky a vlastní jmění.

Z hlediska tří oblastí podnikatelských činností provozní, investiční a finanční odráží výnosnost celkového kapitálu všechny aktivity bez ohledu na to, z jakých zdrojů byly financovány, odkud tento kapitál pochází (vlastníci, věřitelé, banky atd.).

Finanční struktura podniku je zde irelevantní, hodnotí se reprodukce veškerého kapitálu vloženého do podniku bez ohledu na jeho původ, zda je vlastní nebo cizí. Proto se částka celkového vloženého kapitálu nepřebírá ze zdrojové části rozvahy, ale z části, v níž jsou vykazována aktiva podniku. Aktiva (majetek) vytváří nové zdroje, výnosy, které se rozdělují na zisk, úroky a daně. Pokud tedy v tomto konkrétním případě hovoříme i o celkovém kapitálu, máme na mysli celková aktiva a proto se zisk poměruje k hodnotě majetku (stálých a oběžných aktiv). V případě zisku se do čitatele výše uvedeného ukazatele dosazuje většinou částka zisku před zdaněním a úroky placenými z cizího kapitálu. (VALACH, 1999).

$$RCK = \frac{ZUD}{CA} \times 100 (\%)$$

kde RCK = rentabilita celkového kapitálu (Kč)

ZUD = zisk před úroky a daněmi (Kč)

CA = celková aktiva (Kč)

Položky rozvahy mající charakter stavových veličin se pro účely konstrukce ukazatelů někdy uvádějí ve formě prostého aritmetického průměru z počátku a konce období. Průměr obvykle lépe vyjadřuje skutečný stav, který v průběhu období kolísá.

$$\text{Rok 2005 } RCK = \frac{378 \times 100}{12758} = 2,96 \%$$

$$\text{Rok 2006 } RCK = \frac{403 \times 100}{12480} = 3,23 \%$$

$$\text{Rok 2007 } RCK = \frac{311 \times 100}{11694} = 2,66 \%$$

$$RCK = \frac{Z}{CA} \times 100 (\%)$$

kde RCK = rentabilita celkového kapitálu (%)

ZUD = zisk po zdanění (Kč)

CA = celková aktiva (Kč)

$$\text{Rok 2005 } RCK = \frac{378 \times 100}{12758} = 2,96 \%$$

$$\text{Rok 2006 } RCK = \frac{395 \times 100}{12480} = 3,17 \%$$

$$\text{Rok 2007 } RCK = \frac{271 \times 100}{11694} = 2,32 \%$$

Kromě dvou hlavních výše uvedených způsobů vyjádření rentability se používá ještě ukazatel *rentability dlouhodobě investovaného kapitálu* (return on capital employed - ROCE), který poskytuje informaci o výnosnosti dlouhodobých zdrojů:

$$RDIK = \frac{Z + U \times (1 - d)}{DZ + VJ} \times 100 (\%)$$

kde RDIK = rentabilita celkového investovaného kapitálu

Z = zisk po zdanění (Kč)

U = úrok (%)

d = daňová sazba daně z příjmů (ze zisku) (%)

DZ = dlouhodobé závazky (Kč)

VJ = vlastní jmění (Kč)

$$\text{Rok 2005 } RDIK = \frac{378 \times 260 \times (1 - 0,19)}{3809 + 8624} \times 100 = 6,40 \%$$

$$\text{Rok 2006 } RDIK = \frac{395 + 343 \times (1 - 0,19)}{2823 + 9261} \times 100 = 6,03 \%$$

$$\text{Rok 2007 } RDIK = \frac{271 + 174 \times (1 - 0,19)}{1484 + 10158} \times 100 = 3,54 \%$$

RDIK představuje široce používané měřítko výnosnosti podniku, velmi často pro mezipodnikové srovnání. V čitateli zlomku jsou celkové výnosy všech investorů (úroky pro věřitele a čistý zisk pro akcionáře, a to jak prioritní, tak obyčejné - kmenové) a ve jmenovateli jsou dlouhodobé finanční prostředky, které má podnik k dispozici, tj. suma investovaných peněz, jak akcionářů, tak věřitelů. Vyjadřuje schopnost podniku odměnit ty, kdo poskytnou prostředky či schopnost přilákat nové investory.

V tomto případě se používá čistý zisk před vyplacením dividend prioritním akcionářům. Do položky úroku se započítává pouze úrok splatný dlouhodobým věřitelům, odečítá se úrok z krátkodobých půjček (VALACH, 1999).

4.1.1.2 Rentabilita vlastního kapitálu.

Měřením rentability vlastního kapitálu (return on equity - ROE) vyjadřujeme výnosnost kapitálu vloženého akcionáři. Tento ukazatel je definován jako poměr čistého zisku a vlastního jmění.

$$RVK = \frac{Z}{VJ} \times 100 (\%)$$

Kde RVK = rentabilita vlastního kapitálu (%)

Z = zisk po zdanění (Kč)

VJ = vlastní jmění (Kč)

$$\text{Rok 2007 } RVK = \frac{271}{10158} \times 100 = 2,67 \%$$

$$\text{Rok 2006 } RVK = \frac{395}{9261} \times 100 = 4,27 \%$$

$$\text{Rok 2005 } RVK = \frac{378}{8624} \times 100 = 4,38 \%$$

Zhodnocení vlastního kapitálu by mělo být tak velké, aby pokrývalo obvyklou výnosovou míru a rizikovou prémii. Rentabilita vlastního kapitálu by tedy měla být vyšší než míra výnosu bezrizikové alokace kapitálu na finančním trhu.

4.1.1.3 Pyramidový rozklad rentability.

Součástí analýzy rentability je rozklad syntetických ukazatelů na ukazatele dílčí, tzv. *Du Pont analýza* podle stejnojmenné nadnárodní chemické společnosti Du Pont de Nemours, která desagregaci těchto ukazatelů jako první prakticky prováděla a využívala. Tento Du Pont systém finanční analýzy je také znám pod pojmem *pyramidový rozklad rentability* na ukazatele dílčí, příčinné ve vztahu k syntetickým ukazatelům rentability, jež jsme právě popsali. Nespornou výhodou příčinných ukazatelů rentability je, že lze identifikovat objektivní vazby mezi nimi a vliv změn hodnot jednotlivých příčinných ukazatelů na změnu hodnoty ukazatele rentability.

V prvním stupni této analýzy je rentabilita celkového vloženého kapitálu vyjádřena jako funkce dvou ukazatelů:

1. ukazatele *ziskovosti tržeb*, tzv. *ziskové marže* (profit margin) nebo také *ziskové rozpětí*,
2. ukazatele *obratu celkových aktiv*, resp. *vázanosti celkového vloženého kapitálu* (total assets turnover) (VALACH, 1999).

$$RCK = \frac{ZUD}{T} \times \frac{T}{CA} \times 100$$

Kde RCK = rentabilita celkového kapitálu (%)

ZUD = zisk před úroky a daněmi (Kč)

Z = zisk po zdanění (Kč)

U = úrok (%)

d = daňová sazba daně z příjmů (ze zisku) (%)

CA = celková aktiva (Kč)

T = tržby (Kč)

$$\text{Rok 2005 } RCK = \frac{378}{1381} \times \frac{1381}{12758} \times 100 = 2,96 \%$$

$$\text{Rok 2006 } RCK = \frac{403}{1419} \times \frac{1419}{12480} \times 100 = 3,29 \%$$

$$\text{Rok 2007 } RCK = \frac{311}{1927} \times \frac{1927}{11694} \times 100 = 2,66 \%$$

Ukazatel zisku v poměru k tržbám (zisková marže nebo ziskové rozpětí) vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, kolik dokáže podnik vyprodukovat "efektu" na 1 Kč tržeb.

Ukazatel tržeb v poměru k celkovým aktivům vyjadřuje schopnost podniku zajišťovat investice do aktiv při dané úrovni tržeb, jak rychle dokáže otáčet vložený kapitál, jaký je obrat celkových aktiv, resp. obrat kapitálu.

Z rozkladu je zřejmé, že podnik dosahuje rentability celkového vloženého kapitálu různými kombinacemi ziskovosti tržeb a obratu kapitálu. Zatímco vysoká ziskovost tržeb převážně výsledkem dobré kontroly nákladů, hospodárnosti při vynakládání prostředků, při spotřebě kapitálu, vysoký obrat celkových aktiv je projevem efektivního využívání kapitálu, resp. majetku, se kterým podnik hospodaří.

Různá odvětví mají rozdílný objem a strukturu aktiv a různou finanční strukturu. Například odvětví těžkého průmyslu, které mají vysoký podíl stálých aktiv, zejména hmotného investičního majetku, kladou důraz spíše na vysokou ziskovost tržeb provázenou zpravidla pomalejším obratem celkových aktiv. Na druhé straně odvětví spotřebního průmyslu, např. potravinářského a obchodní organizace vykazují nízkou ziskovost tržeb a pro dosažení určité úrovně rentability je rozhodující rychlý obrat celkových aktiv.

Podniky kapitálově náročné, s vysokým podílem hmotného investičního majetku a z toho vyplývajícího vysokého podílu fixních nákladů potřebují zpravidla dlouhou dobu na rozšíření své kapacity. Tyto podniky musí dosahovat relativně vysoké ziskovosti tržeb, aby byly schopny přilákat dostatečné množství kapitálu. Vysoká ziskovost tržeb je většinou dosahována z důvodu bariér pro vstup do odvětví a klesajícími náklady z rozsahu produkce, neboť tyto podniky mají zpravidla nižší variabilní náklady na jeden výrobek. Výrobní strategie diferenciacie produktu je také jednou z možností zvyšování ziskovosti v těchto podnicích. Podnik může volit sortiment výroby kombinací výrobků, které mají různou ziskovost tržeb a tím ovlivňovat celkovou rentabilitu. Na základě finanční analýzy může management podniku rozhodnout o volbě sortimentu a objemu výroby odbytu, o změně produkce, o zavedení nových výrobků nebo o přesunu do těch oblastí, kde je zisková marže dostatečně vysoká.

Obecně samozřejmě platí, že čím vyšší je ziskovost tržeb, tím lépe. Hodnotu tohoto ukazatele je však třeba posuzovat ještě s ohledem na dva další faktory, celkový objem tržeb (odbytu) a rychlost obratu zásob. Protože nízká, tedy méně příznivá hodnota tohoto ukazatele, je-li zároveň dosahováno rychlého obratu zásob a vysokého absolutního objemu tržeb, může být výhodnější, než kdyby tomu bylo naopak. Absolutní částku zisku lze totiž zvyšovat zvětšováním objemu odbytu, i když zisková marže, tj. podíl zisku na jednici odbytu klesá. To platí pro mnohé maloobchodní firmy, které se snaží zvýšit odbyt snížením prodejní ceny, čímž sice dosahují nižší zisk na jednotku, ale absolutní výše jejich zisku narůstá právě zvýšením odbytu.

Je-li zisková marže nízká nebo jestliže několik let klesá, měl by se analytik zaměřit na analýzu jednotlivých druhů nákladů, neboť zisková marže je také měřítkem schopnosti podniku ovlivňovat úroveň nákladů. Snižováním nákladů může podnik dosahovat vyšší absolutní částky zisku a tím zlepšovat ukazatele ziskovosti tržeb. K vyjádření relativní úrovně nákladů se proto využívá *ukazatel nákladovosti* (operating ratio), měřený vztahem celkových nákladů k dosaženým tržbám podniku, který je doplňkovým ukazatelem k předchozímu ukazateli ziskovosti tržeb.

Druhým ukazatelem, který ovlivňuje rentabilitu celkového kapitálu je *obrat celkových aktiv*, resp. obratovost nebo vázanost celkového vloženého kapitálu. Ten je vyjádřen poměrem tržeb k celkovým aktivům podniku.

Obdobně lze provést také rozklad ukazatele rentability vlastního kapitálu, který vypadá následovně:

$$RVK = \frac{Z}{VJ} = \frac{Z}{T} \times \frac{T}{CA} \times \frac{CA}{VJ}$$

kde RVK = rentabilita vlastního kapitálu (%)

Z = zisk po zdanění (Kč)

VJ = vlastní jmění (Kč)

T = tržby (Kč)

CA = celková aktiva (Kč)

Ukazatel rentability vlastního kapitálu lze rozložit na součin tří dílčích ukazatelů: čistá ziskovost tržeb (ziskové rozpětí po zdanění), obrat celkových aktiva ukazatel tzv. finanční páka jako poměr mezi celkovými aktivy a vlastním jměním. Tento ukazatel je jednou z forem vyjádření zadluženosti podniku, podílu cizích zdrojů na celkových zdrojích podniku. Čím je podíl cizích zdrojů větší, tím je vyšší i ukazatel finanční páka.

Z uvedeného rozkladu je zřejmé, že vyšší zadluženost má podle tohoto vztahu pozitivní vliv na rentabilitu vlastního kapitálu. Změna v zadluženosti se však dotkne i hodnot zbývajících dvou ukazatelů použitých při rozkladu. Zvýšení zadluženosti má proto souhrnně pozitivní vliv na hodnotu RVK pouze tehdy, jestliže podnik dokáže každou další korunu dluhu zhodnotit více než je úroková sazba dluhu. Za příznivou se považuje jakákoli relace vlastního a cizího kapitálu, při níž rentabilita celkového kapitálu před úhradou úroků a daní přesahuje úrokovou míru z cizího kapitálu.

Stanovení optimální výše zadluženosti je jedním z klasických problémů, které musí finanční manažer řešit a každý podnik působící v tržní ekonomice věnuje otázce stanovení poměru mezi vlastním a cizím kapitálem značnou pozornost, neboť zvyšování podílu úvěrových zdrojů má přirozeně i negativní stránky, které při určitém stupni úvěrového zatížení mohou převýšit pozitivní efekty. Vysoce zadlužený podnik nese vyšší riziko platební neschopnosti a je více závislý na externím prostředí, jež nemůže přímo ovlivnit.

Shora uvedený rozklad připomíná, že zvyšování zadluženosti nemusí být vždy negativním jevem. U některých podniků je padesátiprocentní zadluženost tragédií, u jiných to může znamenat zbytečně vysoké použití vlastního kapitálu. Optimální výše zadluženosti je totiž ovlivněna mnoha faktory. Kromě výše zisku jsou to zejména stabilita inkasa, druh odvětví, ve kterém podnik operuje, nabízené úvěrové podmínky aj. (VALACH, 1999).

4.1.1.3 Ukazatelé aktivity (obratu)

V dalším stupni pyramidového rozkladu rentability lze ukazatel obratu celkových aktiv dále desagregovat a podle jednotlivých forem aktiv vytvořit soustavu dílčích ukazatelů vázanosti kapitálu, které se někdy souhrnně nazývají *ukazatelé aktivity* (Asset utilization ratios). Jedná se o ukazatele typu rychlost obratu nebo doba obratu. Nejčastěji se sleduje obrat zásob, obrat pohledávek a obrat stálých aktiv, především hmotného investičního majetku (HIM), které jsou příčinnými ukazateli obratu celkového majetku.

Rychlost obratu *zásob* (Inventory turnover) je definován jako poměr tržeb a průměrného stavu zásob všeho druhu. Za teoreticky správnější je však možno považovat takovou podobu ukazatele, kde v čitateli vystupují místo tržeb celkové náklady. Důvodem je skutečnost, že výše zisku je vzhledem k rychlosti obratu zásob irelevantní. Avšak tradičně se používají tržby.

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}} \text{ (počet obrátek)}$$

$$\text{Rok 2005 Rychlost obratu zásob} = \frac{1381}{299} = 4,61$$

$$\text{Rok 2006 Rychlost obratu zásob} = \frac{1419}{552} = 2,57$$

$$\text{Rok 2007 Rychlost obratu zásob} = \frac{1927}{468} = 4,12$$

Výsledkem výpočtu je absolutní číslo, které znamená počet obrátek, jinak řečeno, kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětný nákup zásob. Vzhledem k tomu, že zásoby jsou rozvahová položka vykázaná k jednomu časovému okamžiku, doporučuje se k výpočtu použít průměrný stav zásob za období, aby se alespoň částečně odstranil statický charakter položky zásob.

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{\text{Celkové náklady} / 365} \text{ (počet dní)}$$

$$\text{Rok 2005 Doba obratu zásob} = \frac{299}{2661/365} = 41,01 \text{ dní}$$

$$\text{Rok 2006 Doba obratu zásob} = \frac{552}{2880/365} = 70,00 \text{ dní}$$

$$\text{Rok 2007 Doba obratu zásob} = \frac{468}{3393/365} = 50,34 \text{ dní}$$

Doba obratu zásob je poměrem průměrného stavu zásob a průměrných denních nákladů nebo tento ukazatel můžeme jednodušeji vypočítat tak, že vydělíme počet dnů v roce (365) obratovostí zásob. Vypočítáme jak dlouho (ve dnech) jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob.

Tento ukazatel se považuje za ukazatel intenzity využití zásob. Na první pohled zvýšení rychlosti obratu zásob a snížení doby obratu zásob může znamenat efektivnější využití zásob, ovšem na druhé straně může být znakem podkapitalizování podniku. Obecně samozřejmě platí, že čím vyšší je obratovost zásob a kratší doba obratu zásob, tím lépe. Avšak až do určité míry, za dodržení určitých podmínek, že zásoby materiálu zajišťují plynulou výrobu, že jsou

zajištěny dostatečné zásoby hotových výrobků, aby byl podnik schopen reagovat na poptávku, jinak by mohl ztrácet zákazníky. Musí tedy existovat určitý vztah mezi optimální velikostí zásob a rychlostí obratu zásob. Optimalizace zásob představuje samostatnou součást finančního řízení podniku v rámci krátkodobého finančního řízení.

Rychlost obratu, resp. *obratovost pohledávek* (Accounts receivable turnover) je vcelku jednotně vyjadřována jako poměr tržeb a průměrného stavu pohledávek.

$$\text{Rychlost obratu pohledávek} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}} \text{ (počet obrátek)}$$

$$\text{Rok 2005 Rychlost obratu pohledávek} = \frac{1381}{1142} = 1,21 \text{ x}$$

$$\text{Rok 2006 Rychlost obratu pohledávek} = \frac{1419}{624} = 2,27 \text{ x}$$

$$\text{Rok 2007 Rychlost obratu pohledávek} = \frac{1927}{877} = 2,20 \text{ x}$$

Tento ukazatel udává v podobě počtu obrátek, jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky.

Obdobně jako u zásob můžeme i u pohledávek stanovit dobu obratu pohledávek (average collection period), která je vcelku jednotně vyjadřována jako poměr průměrného stavu pohledávek a průměrných denních tržeb, nebo jednoduše se vypočte, jestliže počet dní v roce (365) dělíme obratovostí pohledávek. Ukazuje, jak dlouho, kolik dní se majetek podniku vyskytuje ve formě pohledávek, resp. za jak dlouhé období jsou pohledávky v průměru spláceny (tzv. průměrné inkasní období).

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{365}{\text{Obratovost pohledávek}} \text{ (počet dní)}$$

$$\text{Rok 2005 Doba obratu pohledávek} = \frac{365}{1,21} = 301,6 \text{ dní}$$

$$\text{Rok 2006 Doba obratu pohledávek} = \frac{365}{2,27} = 161 \text{ dní}$$

$$\text{Rok 2007 Doba obratu pohledávek} = \frac{365}{2,20} = 166 \text{ dní}$$

Z hodnoty ukazatele vyplývá, zda se podniku daří dodržovat stanovenou obchodně úvěrovou politiku. Je-li v platební podmínce stanovena lhůta splatnosti např. do 30 dnů nebo

do 45 dnů, můžeme z hodnoty tohoto ukazatele usoudit, zda inkaso probíhá v souladu s touto stanovenou platební podmínkou nebo je lepší či horší. Ukazatel obratovosti, resp. relativní vázanosti hmotného investičního majetku (Capital intensity) je ukazatelem efektivnosti a intenzity využívání zejména budov, strojů a zařízení. Stanovuje se jako poměr tržeb k hmotnému investičnímu majetku (HIM) v zůstatkové ceně. Vyjadřuje, jaká částka tržeb byla vyprodukována z 1 Kč hmotného investičního majetku.

$$\text{Tržby Obratovost HIM} = \frac{\text{Tržby}}{\text{HIM}_{\text{vZC}}} \text{ (Kč)}$$

$$\text{Rok 2005 Obratovost HIM} = \frac{1381}{9974} = 0,14 \text{ Kč}$$

$$\text{Rok 2006 Obratovost HIM} = \frac{1419}{10241} = 0,14 \text{ Kč}$$

$$\text{Rok 2007 Obratovost HIM} = \frac{1927}{9717} = 0,19 \text{ Kč}$$

Někdy je také interpretován jako ukazatel flexibility podniku vzhledem k možnému poklesu tržeb. Pokud hodnota ukazatele klesá znamená to, že se jeho flexibilita snižuje, tzn. zvyšují se relativně jeho fixní náklady (odpisy, údržba) a zvyšuje se tak citlivost podniku na případný pokles tržeb. Při poklesu tržeb se méně flexibilní podnik snáze stane ztrátovým. Velmi úzce souvisí s provozním rizikem, které souvisí s podílem fixních nákladů na celkových nákladech, a o kterém bude pojednáno později. Tato nízká hodnota ukazatele je způsobena tím, že podnik „x“ investuje do budoucna a tyto investice zatím nepřinášejí efekt.

4.1.2 Analýza zadluženosti

Pojmem zadluženost vyjadřujeme skutečnost, že podnik používá k financování svých aktiv a činností cizí zdroje (dluh). Používání cizích zdrojů ovlivňuje jak výnosnost kapitálu akcionářů, tak riziko. Protože hlavní zájem akcionářů, kteří poskytují rizikový kapitál podniku, se soustřeďuje na míru rizika a míru výnosnosti jimi vloženého kapitálu, je pro ně důležitá i informace o zadluženosti podniku.

V praxi u velkých podniků nepřichází v úvahu, že by podnik financoval veškerá svá aktiva z kapitálu vlastního, anebo naopak jen z kapitálu cizího. Použití pouze vlastního kapitálu by znamenalo snížení celkové výnosnosti vloženého kapitálu. Na druhé straně financování všech podnikových aktiv jen z kapitálu cizího by bylo spojeno s obtížemi při jeho získávání, nehledě na to, že právní předpisy určitou výši vlastního kapitálu vyžadují. Na financování podnikových aktiv se proto v určité míře podílí jak vlastní kapitál, tak i kapitál cizí. Podnik používá cizí kapitál s tím, že výnos, který se jím získá a rovněž výnosnost celkového vloženého kapitálu bude vyšší, než jsou náklady spojené s jeho použitím, tj. úrok placený z cizího kapitálu.

Jedním ze základních problémů finančního řízení podniku je vedle stanovení celkové výše potřebného kapitálu i volba správné skladby zdrojů financování jeho činnosti, označovaná

jako finanční struktura. Má zásadní význam pro úspěšný rozvoj podniku, podmiňuje nejen jeho zdravý finanční vývoj a celkovou prosperitu, ale nezřídka rozhoduje o jeho bytí či nebytí. Poměr vlastního a cizího kapitálu je nejen v různých zemích, ale i v podnicích různých oborů činnosti různý. Spíše tradičně se uplatňuje obecná zásada, že vlastní kapitál má být pokud možno vyšší než cizí vzhledem k tomu, že cizí kapitál je nutné splatit. Nízký poměr vlastního kapitálu k cizímu se považuje za určitou finanční slabost podniku a ohrožení jeho stability vzhledem k spoléhání se na cizí kapitál. Jestliže vlastníci zajišťují menší podíl celkového investovaného kapitálu, riziko podnikání nesou především věřitelé, což může vést k obtížím při získávání úvěru, popř. k jeho získávání za horších podmínek.

Mezinárodní statistiky uvádějí, že např. v zemích OECD podíl cizích zdrojů ve finanční struktuře činí v průměru 35 %. K hodnocení finanční struktury se používá několik ukazatelů zadluženosti, které jsou odvozeny z rozvahy, vycházejí z rozboru vzájemných vztahů mezi položkami závazků, vlastního jmění a celkového kapitálu.

Základním ukazatelem zadluženosti je poměr celkových závazků (krátkodobých i dlouhodobých) k celkovým aktivům (debt ratio), nazývaný též ukazatel věřitelského rizika (VALACH, 1999).

$$\text{ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{celkové závazky}}{\text{celková aktiva}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rok 2005 ukazatel věřitelského rizika} = \frac{4140}{12758} \times 100 = 32,50 \%$$

$$\text{Rok 2006 ukazatel věřitelského rizika} = \frac{3202}{12480} \times 100 = 25,66 \%$$

$$\text{Rok 2007 ukazatel věřitelského rizika} = \frac{1521}{11694} \times 100 = 13,01 \%$$

Ukazatel zadluženosti se oproti předchozím rokům snížil.

Obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je zadluženost podniku a tím vyšší riziko. Ovšem pro jeho výši nelze stanovit nějaké přesné zásady. Je nutné ho vždy posuzovat v souvislosti s celkovou výnosností, kterou podnik dosahuje z celkového vloženého kapitálu, i v souvislosti se, strukturou cizího kapitálu.

K měření zadluženosti se dále používá ukazatel poměru vlastního jmění k celkovým aktivům (equity ratio), který je doplňkovým ukazatelem k ukazateli předchozímu, jejich součet se rovná 1, resp. 100 %.

Používá se pro hodnocení hospodářské a finanční stability podniku a spolu s ukazatelem solventnosti bývá považován za nejvýznamnější ukazatel pro hodnocení celkové finanční situace podniku. Při rozkladu rentability vlastního kapitálu jsme se setkali s převrácenou hodnotou tohoto ukazatele, tzv. finanční pákou.

$$\text{Ukazatel vlastního jmění k celkovým aktivům} = \frac{\text{vlastní jmění}}{\text{celková aktiva}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rok 2005 Ukazatel vlastního jmění k celkovým aktivům} = \frac{8625}{12758} \times 100 = 67,50 \%$$

$$\text{Rok 2006 Ukazatel vlastního jmění k celkovým aktivům} = \frac{9261}{12480} \times 100 = 74,34 \%$$

$$\text{Rok 2007 Ukazatel vlastního jmění k celkovým aktivům} = \frac{10158}{11694} \times 100 = 86,99 \%$$

Věřitele zajímá přiměřenost zadluženosti. Věřitele zajímá, zda jsou zajištěny jejich nároky na splácení úroku. Pro zjištění těchto informací a pro hodnocení přiměřenosti úrovně zadlužení z hlediska jejich dopadu na zisk se používají různé dílčí ukazatele. Jedním z nejčastěji používaných je ukazatel úrokového krytí, resp. ziskové úhrady úroku (interest coverage, resp. times interest earned), který porovnává provozní zisk podniku neboli hospodářský výsledek před odečtením úroku a daně s celkovým ročním úrokovým zatížením.

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{\text{zisk (před úroky a zdaněním)}}{\text{celkový úrok}}$$

$$\text{Rok 2005 Úrokové krytí} = \frac{378}{260} = 1,45$$

$$\text{Rok 2006 Úrokové krytí} = \frac{403}{334} = 1,21$$

$$\text{Rok 2007 Úrokové krytí} = \frac{311}{174} = 1,79$$

Ukazatel tak informuje o tom, kolikrát celkový efekt reprodukce převyšuje úrokové platby. Průměrná hodnota tohoto ukazatele se v amerických průmyslových podnicích pohybuje kolem 8. Podniky, které dosahují vyššího růstu tržeb a zisku mohou ve větším rozsahu využívat cizí kapitál, protože budou schopny platit fixní částku úroku. Výše úroku jako fixního nákladu a jeho podíl na zisku je důležitým ukazatelem finanční stability podniku a jeho celkové jistoty. Podniky, u nichž se projevuje stagnace nebo pokles tržeb a zisku, by se měly vyhnout vyššímu podílu závazků, z nichž je nutné platit úrok. Neschopnost hradit úrokové platby ze zisku může být znakem blížícího se úpadku podniku.

4.2 Využitelnost technologie a hodnocení výrobní struktury v rostlinné výrobě

4.2.1 Využitelnost traktorů

Normativ potřeby pro traktory kolové je od 8 do 15 ks/1000 ha a to v následujícím složení, které je v tabulce 1.

Tabulka 1

Traktory kolové o výkonu (kW)	Optimální struktura na 1000 ha v (%)	Struktura traktorů podniku „x“ v (%)
Do 50	35	50
51-75	35	25
76-120	20	25
Nad 120	10	0

Zemědělský podnik „x“ disponuje čtyřmi traktory. Při dodržení normativu 15 ks na 1000 ha připadá na čtyři traktory 266 ha.

Z tabulky 1 vyplývá, že v podniku „x“ není struktura TK v souladu s normativem a je to dáno tím, že se jedná o malý zemědělský podnik a traktor nad 120 kW by nenašel uplatnění.

Zemědělský podnik „x“ obhospodařuje 121,29 ha a z tohoto hlediska je jistá přeinvestovanost.

4.2.2 Využitelnost strojů pro sklizeň píče

Sečení pícnin

Je zajištěno čelním a bočním diskovým žacíím strojem značky Pöttinger jako nosič tohoto nářadí je používán traktor JD 6520. Normativ pro tuto kombinaci činí 600 ha /rok.

Ve vybraném podniku tato sestava poseče 199 ha. Doporučuji tuto rezervu vyplnit prací na služby.

Obracení pícnin

Je zajištěno obracečem značky Pöttinger o záběru 4,5 m v kombinaci s traktorem Z 6911

Normativ pro tuto kombinaci činí 300 ha / rok.

Ve vybraném podniku tato sestava obrátí za jeden rok plochu (90,94 ha x 2 seče x 2 cykly obracení na 1 seč) + (16,6 ha x 1 seč x 2 cykly obracení na 1 seč) = 397 ha.

Obraceč je na obhospodařovanou plochu nedostatečný jedná se již o starší stroj, který doporučuji vyměnit za nový stroj o záběru 9 m.

Shrnování pícnin

Je zajištěno shrnovačem značky Rožmítal 771 o záběru 7,6 m jako tahač tohoto stroje je používán traktor Z 7745. Normativ pro tuto kombinaci činí 400 ha / rok.

Ve vybraném podniku tato sestava nahrne za jeden rok plochu $(90,94 \text{ ha} \times 2 \text{ seče}) + (16,6 \text{ ha} \times 1 \text{ seč}) = 199 \text{ ha}$.

Lisování sena a slámy

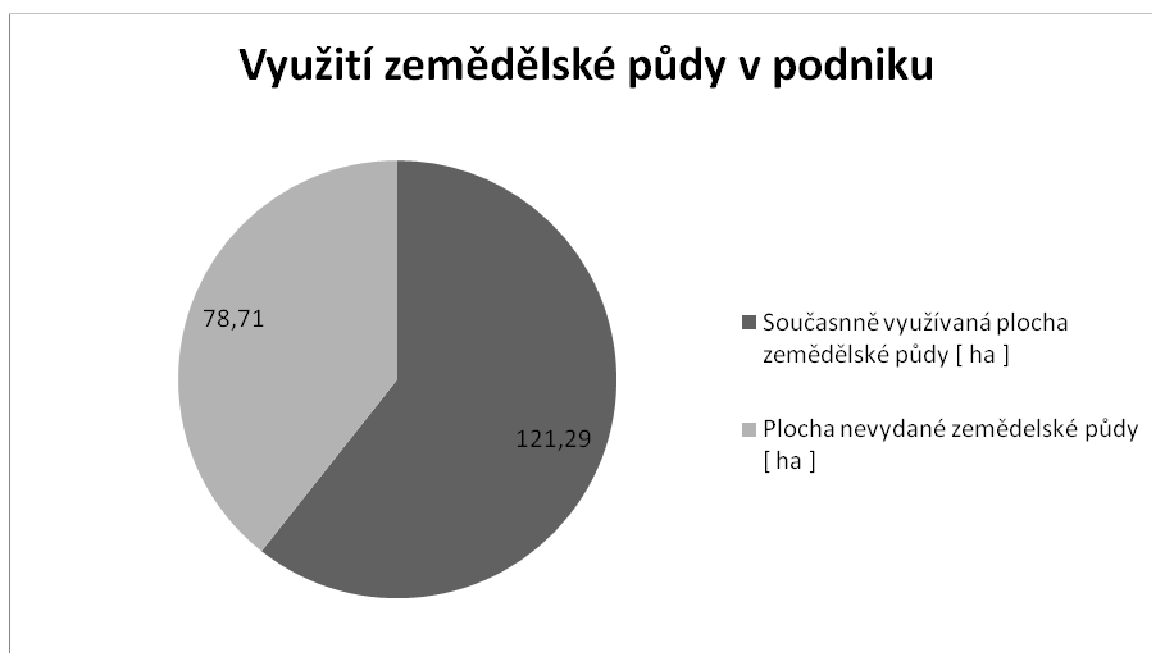
Je zajištěno lisem Claas Roland 250RC na válcové balíky o průměru 1,2 m jako tahač tohoto stroje je používán traktor JD 6520. Normativ pro tuto kombinaci činí 400 ha / rok.

Ve vybraném podniku se lisuje hmota z plochy $(90,94 \text{ ha} \times 2 \text{ seče}) + (16,6 \text{ ha} \times 1 \text{ seč}) + (13,75 \text{ ha na orné}) = 212,23 \text{ ha}$.

Po zohlednění všech výše uvedených informací je následující závěr: Podnik má zemědělskou techniku, která by mohla být použita na 200 ha. Využívána je pouze na 121,29 ha což představuje určitou rezervu, ale zároveň ušlý zisk. Proto doporučuji buď tuto rezervu vyplnit poskytováním služeb, nebo rozšířením výměry daného zemědělského podniku.

A sice takto zemědělský podnik má v současné době 78,7 ha vlastní půdy v přílehlých katastrálních územích nevydáno, na které je možno dát výpověď z nájemní smlouvy a tento nájemní vztah ukončit 30. 9. 2008 a od roku 2009 by bylo možno tyto pozemky užívat. Tím by došlo k plnému využití zemědělské techniky.

Graf 1

4.2.3 Hodnocení výrobní struktury louky

Při sečném využití TTP není rozhodující množství narostlé píce, ale množství krmných hodnot ve sklizené hmotě. Termín první seče má na celkové výnosy rozhodující vliv. V tabulce 2 je zpracována standardní výrobní technologie pro dvousečné využití porostů.

4.2.3.1 Trvalé travní porosty- výchozí ukazatele pro výpočet mechanizačních prostředků v zemědělském podniku.

Tabulka 2 Vstupní hodnoty při standardním obhospodařování luk

Výnos zelené hmoty (t/ha)	20
Výnos sušiny po odečtení ztrát (t/ha)	3,7
Výnos NEL po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEL/ha)	1763
Výnos NEV po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEV/ha)	1710
Výnos N-látek po odečtení sklad. ztrát (kg/ha)	430
Normativ fixních nákladů (Kč/ha)	4000
Počet sečí	2
Dotace (Kč/ha)	6850

Tabulka 3 TTP louky rostlinná produkce a technologie

Operace	Spotřeba			Variabilní náklady (Kč/ha)				Celkové náklady na stroje (var. + fixní) (Kč/ha)
	Práce (h/ha)	Nafta (l/ha)	ZM (Kg/ha)	Práce	PM bez PH	Stroje vč. PH a PM	Celk. var. nákl.	
1. seč + rozhoz píce	0,63	5,5	0	63	0	280	343	490
Obracení	0,36	2,2	0	36	0	128	164	295
Shrnování	0,36	3	0	36	0	160	196	325
Lisování sena	0,63	5	0	63	0	845	908	1425
Odvoz a uložení balíků	0,29	3,6	0	29	0	190	219	497
2. seč + rozhoz píce	0,63	5,5	0	63	0	280	343	490
Obracení	0,36	2,2	0	36	0	128	164	295
Shrnování	0,36	3	0	36	0	160	196	325
Lisování sena	0,83	4,5	0	83	420	765	848	1105
Odvoz a uložení balíků	0,18	2	0	18	0	95	113	208
Celkem	4,63	36,5	0	463	420	3031	3494	5455

Výměra TTP využívané jako louky je v podniku „x“ je 90,94 ha
 Celková spotřeba práce činí = 4,63 hod /ha x 90,94 ha = 421 hod.
 Var. nákl. + fix. nákl. na stroje činí 5455 Kč x 90,94 ha = 496 078 Kč
 Dotace přijaté činí 6850 Kč / ha x 90,94 ha = 622 939 Kč

4.2.4 Hodnocení výrobní struktury pastvy

Pastevní způsob výživy hospodářských zvířat se uplatňuje především v podhorských a horských oblastech, kde jsou příznivé ekologické podmínky.

4.2.4.1 Trvalé travní porosty- výchozí ukazatele pro výpočet mechanizačních prostředků v zemědělském podniku

Tabulka 4 Vstupní hodnoty při standardním obhospodařování pastvin

Výnos zelené hmoty (t/ha)	20
Výnos sušiny po odečtení ztrát (t/ha)	2,9
Výnos NEL po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEL/ha)	1731
Výnos NEV po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEV/ha)	1691
Výnos N-látek po odečtení sklad. ztrát (kg/ha)	490
Normativ fixních nákladů (Kč/ha)	2500
Dotace (Kč/ha)	7820

Tabulka 5 TTP pastviny rostlinná produkce a technologie

Operace	Spotřeba			Variabilní náklady (Kč/ha)				Celkové náklady na stroje (var. + fixní) (Kč/ha)
	Práce (h/ha)	Nafta (l/ha)	ZM (Kg/ha)	Práce	PM bez PH	Stroje vč. PH a PM	Celk. var nákl.	
Údržba oplocení	5	0	0	400	1800	0	2200	2200
Jarní válení	0,29	3,6	0	29	0	153	182	280
Roztírání výkalů	0,29	2,8	0	29	0	117	146	205
Mulčování	0,56	8,5	0	56	0	404	460	670
Celkem	6,14	14,9	0	514	1800	674	2988	3355

Výměra TTP využívané jako pastviny v podniku je 16,6 ha

- Spotřeba práce 6,14 h/ha
- Spotřeba nafty 14,9 l/ha

Výměra pastviny v podniku je 16,6 ha

Celková spotřeba práce je tudíž $6,14 \text{ h/ha} \times 16,6 \text{ ha} = 102 \text{ hod.}$

Var. nákl. + fix. nákl. na stroje činí $3355 \text{ Kč} \times 16,6 \text{ ha} = 496\,078 \text{ Kč}$

Dotace přijaté činí $7820 \text{ Kč/ha} \times 16,6 \text{ ha} = 129\,812 \text{ Kč}$

Na tuto práci jsou k dispozici dva pracovníci.

4.2.5 Hodnocení struktury výroby na orné půdě

Zemědělský podnik obhospodaruje 13 ha orné půdy. Veškeré produkty (obiloviny a sláma) získané z této plochy jsou použity pro vlastní potřebu. Srovnání s normativy při takto malé výměře není objektivní.

4.3 Hodnocení živočišné výroby

4.3.1 Struktura stáda skotu

Skupina	Počet kusů ve skupině (ks)
Dojené krávy	24
Jalovice 7- 24 měsíců	17
Telata 1 - 6 měsíců	10
Výkrm býků od 7 měsíců do 22 měsíců	11
Krávy bez tržní produkce mléka	10

4.3.2 Dojené krávy

V tabulce 6 jsou výchozí ukazatele na jeden kus v tabulce 7 jsou hodnoty přepočtené na 24 kusů.

Tabulka 6 Chov krav s tržní produkcí mléka

Užitkovost (kg mléka/rok)	4 000
Tržba za mléko (Kč/kg)	10,5
Brakace (%/rok)	30
Počet narozených telat (kus/rok)	0,9
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	12
Úhyn telat (%/rok)	5
Dotace započítaná do tržeb (Kč/ks/rok)	2 042
Celková spotřeba energie (MJ NEL/ks a rok)	27 539
Celková spotřeba sušiny (kg/ks a rok)	6 176
Celková spotřeba sušiny (kg/ks a den)	16,92
Celková spotřeba jadrných směsí (kg/ks a rok)	1 861
Celková spotřeba jadrných směsí (kg/ks a den)	5

Tabulka 7 **Chov krav s tržní produkcí mléka v zemědělském podniku**

Počet	24
Užitkovost (kg mléka/rok)	96 000
Tržby za mléko celkem	831 400
Brakace (ks/rok)	5
Počet narozených telat (kus)	22
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	288
Úhyn telat (ks/rok)	1
Dotace započítaná do tržeb (Kč/rok)	49 000
Celková spotřeba energie (MJ NEL/rok)	660 936
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	148 224
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	406,08
Celková spotřeba jaderných směsí (kg/rok)	44 664
Celková spotřeba jaderných směsí (kg/den)	120

Tabulka 8 **Krmná dávka pro dojené krávy**

Krmivo	Obsah sušiny v 1 kg krmiva	Obsah NEL v 1 kg sušiny krmiva (MJ)	Obsah NEL v krmné dávce (MJ)	Obsah sušiny v krmné dávce (kg)	Krmná dávka (kg/den)
Jetelotravní senáž	0,350	5,34	56,07	10,5	30
Seno	0,842	5,51	14,6	2,65	3
Jádro	0,858	8,66	37,15	4,29	5
Celkem	-	-	107,82	17,44	38

Krmná dávka pro dojené krávy je nadále doplněna minerálním krmivem SD-5 AR.Biopl.Zn. Toto krmivo obsahuje v 1 kg 14 % vápníku, 5,5 % fosforu, 9 % sodíku, 9 % hořčíku a 600 mg mědi. Krmná dávka tohoto doplňkového krmiva je **70 g na krávu za den**
 Celková potřeba krmiv pro 24 kusů krav za rok je:
 Jetelotravní senáž 30 kg/kus x 365 dní x 24 krav = **262 800 kg → 268,8 t**
 Seno 3,15 kg/kus x 365 dní x 24 krav = **27 594 kg → 27,6 t**
 Jádro 5 kg/kus x 365 dní x 24 krav = **43 800 kg → 43,8 t**

Chovatelská technologie

V tabulce 9 jsou popsány jednotlivé operace jejich zajištění a potřeba času na danou operaci.

Tabulka 9 Postup při chovu krav

Operace	Popis	Technické zajištění	Opakování za den	Potřeba času (minut/kus a den)
Krmení	Čištění žlabů, krmení jádrem, ruční zakládání objemného krmiva.	Ruční práce.	2x	6
Odkliz hnoje	Shrnování výkalů na hydraulický shrnovač, úprava hnojiště.	Hydraulický shrnovač hnoje, čelní nakladač.	2x	3
Dojení	2 dojící přístroje na pracovníka, očista vemene, dojení, desinfekce vemene, práce v mléčnici.	Potrubní skleněné dojení, mléčnice, chladicí tank na 350 litrů.	2x	7
Nastýlání	Nastýlání steliva	Ruční práce.	2x	1
Čištění zvířat	Hřbílkování a kartáčování zvířat	Ruční práce.	1x	1
Ostatní	Inseminace, veterinární ošetření, přesuny, údržba stáje.	Ruční práce.	nepřavidelně	1
Celková potřeba času(ninut/kus a den)				19

Celková potřeba času činí 24 krav x 19 min./kus = 422,4 minut / 60 = **7,6 hodiny na den**

Tabulka 10 Struktura nákladů pro dojené krávy na jeden kus

Náklady	(Kč)
Náklady na jadrná krmiva (Kč/kus a rok)	6 514
Náklady na plemenářské služby (Kč/kus a rok)	954
Náklady na veterinární služby a léčiva (Kč/kus a rok)	742
Náklady na energii a vodu (Kč/kus a rok)	1 800
Náklady na mzdy (Kč/kus a rok)	11 558
Náklady na techniku (Kč/kus a rok)	700
Náklady na objemná krmiva (Kč/kus a rok)	8 950
Náklady na obnovu stáda (Kč/kus a rok)	5 910
Náklady ostatní (Kč/kus a rok)	7 600
Celkové náklady (Kč/kus a rok)	44 728

Náklady na obnovu stáda jsou přepočteny na jednu krávu. 7 ks je brakováno x náklady na zástav 20 263Kč = 141 841 Kč na celé stádo ÷ 24kusů = **5 910 Kč na jednu krávu.**

Ekonomické vyhodnocení

Celkové náklady (variabilní náklady + fixní náklady)

$$44\,728 \times 24 = \mathbf{1\,073\,472\,Kč}$$

Celkové náklady **na kus a krmný den** = $44\,728\,Kč \div 365\,dnů = \mathbf{122,5\,Kč/kus\ a\ den}$

Celkové náklady na kus a rok $126,7\,Kč \times 365\,dnů = \mathbf{46\,255\,Kč/rok}$

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = $122,5 \times 100\,dnů = \mathbf{12\,250\,Kč}$

Výnosy za mléko = tržby + dotace (celková produkce mléka x cena za litr od odběratele + dotace)

$$96\,000\,litrů \times 9,15\,Kč/litr + 49\,000\,Kč = \mathbf{927\,400\,Kč}$$

Vyhodnocení: Náklady jsou o **146 072 Kč** vyšší, než výnosy z toho vyplývá, že pro podnik je tato činnost ztrátová.

Výroba mléka je v daném zemědělském podniku ztrátová. Tento stav je způsoben podprůměrnou užitkovostí krav, která je zapříčiněna neadekvátním ošetřováním dojnic.

4.3.3 Telata do 6 měsíců

V tabulce 11 jsou výchozí ukazatele na jeden kus v tabulce 12 jsou hodnoty přepočtené na 10 kusů telat

Tabulka 11 **Odchov telat**

Počet	1
Hmotnost na počátku odchovu (kg)	40
Hmotnost na konci odchovu (kg)	145
Přírůstek celkem za dobu odchovu (kg)	105
Věk na počátku odchovu (den)	10
Věk na konci odchovu (den)	141
Doba odchovu (měsíc)	4,4
Ztráty telat (%/rok)	5
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	3,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	7 508
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	1 168
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	3,3
Spotřeba jaderných krmiv (kg/ks/rok)	345
Spotřeba jaderných krmiv (kg/ks/den)	0,95
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	0,73

Tabulka 12 **Odchov telat v zemědělském podniku „x“**

Počet	10
Přírůstek celkem za dobu odchovu (kg)	525
Ztráty telat (rok)	1
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	17,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	75 080
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	11 680
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	16,5
Spotřeba jaderných krmiv (kg/rok)	1 725
Spotřeba jaderných krmiv (kg/den)	4,7
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	3,65

Tabulka 13 **Krmná dávka pro telata do 6 měsíců**

Věk (den)	Přírůstek (kg/den)	Hmotnost (kg)	Mlezivo, mléko (l/ den)	Mléčný nápoj Tekromilk (l/den)	Jadrná směs (kg/den)	Seno (kg/den)	Senáž (kg/den)
1-7	0,4	42	5				
8-14	0,45	46	6				
15-21	0,5	49		5	0,1		
22-28	0,5	53		6	0,3	0,1	
29-35	0,55	57		6	0,6	0,2	
36-42	0,55	61		5	0,7	0,3	
43-49	0,55	64			0,8	0,5	
50-56	0,6	69			1	0,8	0,5
57-63	0,6	73			1,2	1	1
64-70	0,6	77			1,2	1,5	1
71-77	0,6	81			1,2	1,5	1,5
78-84	0,6	85			1,2	1,5	2
85-91	0,6	90			1,2	1,5	4
92-180	0,66	145,00			1,2	2	5

Celková potřeba krmiv pro 10 kusů telat na rok je:

Jetelotravní senáž 496 kg x 10 kusů = 4 960 kg → **5 t**

Seno 238kg x 10 kusů = 2 380 kg → **2,4 t**

Jádro 112 kg x 10 kusů = 1 120 kg → **1,2 t**

Mléčný nápoj 154kg x 10 kusů = **1 540 l**

Mlezivo, mléko 77 l x 10 kusů = **770 l**

Náklady na odchov jednoho telete

Náklady na objemná krmiva 0,74 t objemných krmiv x 610 Kč/t = 452 Kč

Náklady na jadrná krmiva 0,12 t jadrných krmiv x 3570 Kč/t = 428 Kč

Náklady na mléčný nápoj 154 l x 3,67 Kč/l = 565 Kč

Náklady na mlezivo, mléko 77 l x 9,15 Kč/l = 705 Kč

Náklady na přímé mzdy 0,072 h/den x 180 dnů x 100 Kč/h = 1 300 Kč

Náklady na veterinární služby a léčiva = 100 Kč

Náklady na režii = 200 Kč

Celkové náklady na jedno odchované tele = 3 771 Kč

Náklady na odchované tele jsou započítány do nákladů na obnovu stáda dojníc a výkrmu býků.

4.3.4 Jalovice od 7 měsíců do 24 měsíců

V tabulce 14 jsou výchozí ukazatele na jeden kus, v tabulce 15 jsou hodnoty přepočtené na 17 kusů jalovic.

Tabulka 14 **Odchov jalovic**

Hmotnost na počátku odchovu (kg)	145
Hmotnost na konci odchovu (kg)	450
Přírůstek celkem za dobu odchovu (Kg/doba odchovu)	310
Věk na počátku odchovu (měsíc)	7
Věk na konci odchovu (měsíc)	24
Doba odchovu (měsíc)	20
Brakace jalovic (%/rok)	10
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	4,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	14 093
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	2 836
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	7,77
Spotřeba jaderných krmiv (kg/ks/den)	2,4
Spotřeba jaderných krmiv (kg/ks/rok)	876
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	0,55

Tabulka 15 **Odchov jalovic krmná dávka pro telata do 6 měsíců**

Počet	17
Přírůstek celkem za dobu odchovu (Kg/doba odchovu)	4650
Brakace jalovic (%/rok)	2
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	76,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	239581
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	48212
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	116,55
Spotřeba jaderných krmiv (kg/den)	36
Spotřeba jaderných krmiv (kg/rok)	13140
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	201

Tabulka 16 **Krmná dávka pro jalovice od 7 měsíců do 27 měsíců na jeden kus**

Krmivo	Obsah sušiny v 1 kg krmiva (kg)	Obsah NEV v 1 kg sušiny krmiva (MJ)	Obsah NEV v krmné dávce (MJ)	Obsah sušiny v krmné dávce (kg)	Krmná dávka (kg/den)
Jetelotravní senáž	0,350	5,12	13,92	2,72	7
Seno	0,842	5,35	14,1	2,65	4
Jádro	0,858	9,36	19,28	2,06	2,4
Celkem	-	-	47,30	7,77	13,4

Celková potřeba krmiv pro 17 kusů jalovic je:

Jetelotravní senáž 7 kg x 365 dní x 17 = 43 435 kg → **43,5 t**

Seno 4 kg x 365 dní x 17 = 24 820 kg → **25 t**

Jádro 2,4 kg x 365 dní x 17 = 14 892 kg → **15 t**

Náklady na odchov jedné jalovice

Náklady na objemná krmiva 6,6 t x 746 Kč/t = 4 924 Kč

Náklady na jadrná krmiva 1,4 t x 3570 Kč/t = 4 998 Kč

Náklady na přímé mzdy 0,067 h/den x 600 dnů x 100 Kč/h = 4 200 Kč

Náklady na veterinární služby, léčiva a inseminaci = 1 100 Kč

Náklady na režii = 300 Kč

Odpisy = 970 Kč

Celkové náklady na jednu odchovanou jalovici = 16 492 Kč

Náklady na odchovanou jalovici jsou započítány do nákladů na obnovu stáda dojnic.

4.3.5 Výkrm býků od 7 měsíců do 22 měsíců

V tabulce 17 jsou výchozí ukazatele na jeden kus v tabulce 20 jsou hodnoty přepočtené na 10 kusů býků.

Tabulka 17 **Odchov býků**

Denní přírůstek (kg/den)	0,85
Hmotnost na počátku odchovu (kg)	145
Hmotnost na konci odchovu (kg)	550
Přírůstek celkem za dobu odchovu (kg)	405
Věk na počátku odchovu (měsíc)	6
Věk na konci odchovu (měsíc)	22
Doba odchovu (měsíc)	16
Úhyn (%/rok)	1
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	4,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	16 301
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	2 655
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	7,6
Spotřeba jadrných krmiv (kg/ks/den)	1,3
Spotřeba jadrných krmiv (kg/ks/rok)	480
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	3

Tabulka 18 **Odchov býků v zemědělském podniku „x“**

Počet	11
Denní přírůstek (kg/den)	9,35
Přírůstek celkem za dobu odchovu (Kg/doba odchovu)	4 455
Úhyn (%/rok)	0
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	49,5
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	179 311
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	29 205
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	83,6
Spotřeba jadrných krmiv (kg/den)	14,3
Spotřeba jadrných krmiv (kg/rok)	5 280
Spotřeba stelivové slámy (t/rok)	33

Tabulka 19 **Krmná dávka pro výkrm býků od 7 měsíců do 22 měsíců na jeden kus**

Krmivo	Obsah sušiny v 1 kg krmiva (kg)	Obsah NEV v 1 kg sušiny krmiva (MJ)	Obsah NEV v krmné dávce (MJ)	Obsah sušiny v krmné dávce (kg)	Krmná dávka (kg/den)
Jetelotravní senáž	0,350	5,12	19,6	3,83	11
Seno	0,842	5,35	14,18	2,65	3
Jádro	0,858	9,36	10,48	1,12	1,3
Celkem	-	-	44,26	7,6	15,3

Celková potřeba krmiv pro 11 kusů býků je:

Jetelotravní senáž 11 kg x 365 dní x 11 = 44 165 kg → **45 t**

Seno 3 kg x 365 dní x 11 = 12 045 kg → **12 t**

Jádro 1,3kg x 365 dní x 11 = 5220 kg → **5,3 t**

Náklady na odchov jednoho býka (7 – 22 měsíců)

Náklady na objemná krmiva 6,72 t x 746 Kč/t = 5 013 Kč

Náklady na jadrná krmiva 0,48 t x 3570 Kč/t = 2 228 Kč

Náklady na přímé mzdy 0,067 h/den x 480 dnů x 100 Kč/h = 3 216 Kč

Náklady na veterinární služby a léčiva = 140 Kč

Náklady na obnovu stáda = 3 771 Kč

Náklady na režii = 1 300 Kč

Odpisy = 970 Kč/ býka

Celkové náklady na jednoho vykrmeného býka = 16 638 Kč

Tržba za býka 41,8 Kč/kg x 550 kg = 23 000 Kč

Vyhodnocení: Náklady na jednoho vykrmeného býka jsou o **6 362 Kč** nižší než tržby z jeho prodeje. Z toho vyplývá, že pro podnik je výkrm býků ziskový.

4.3.6 Krávy bez tržní produkce mléka

V tabulce 20 jsou výchozí ukazatele na jeden kus v tabulce 21 jsou hodnoty přepočtené na 10 kusů krav bez tržní produkce mléka.

Tabulka 20 **Krávy bez tržní produkce mléka**

Příchovek (ks/telat a rok)	1
Hmotnost chovné krávy (kg)	650
Hmotnost telete na konci odchovu (kg)	265
Brakace (%/rok)	12,5
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	3
Dotace započítaná do tržeb (Kč/kus a rok)	2407
Tržby za telata (Kč/ kus a rok)	15 900
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	24 141
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	5 405
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	14,8

Tabulka 21 **Krávy bez tržní produkce mléka v zemědělském podniku „x“**

Počet	10
Příchovek (ks/telat a rok)	9
Přírůstek celkem za dobu odchovu (Kg/doba odchovu)	2 500
Brakace (%/rok)	1
Dotace započítaná do tržeb (Kč/ rok)	24070
Produkce chlévské mrvy (t/rok)	30
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	24 1410
Celková spotřeba sušiny (kg/rok)	54 050
Celková spotřeba sušiny (kg/den)	148

Potřeba pastvin pro krávy bez tržní produkce mléka činí 12 ha, tj. 1,2 ha na krávu.

Chovatelská technologie

Pastevní období trvá 180 dní za rok, práce spojená s opravou a zařízením elektrických ohradníků, přesun masných krav s telaty na pastvu ze zimoviště, dokončení zapouštění jalových krav. Výsledným produktem tohoto chovu jsou telata, brakované krávy na maso, jalovice vhodné k obnově stáda. Vybrané hlavní pracovní operace jsou členěny do dvou ročních období a to na období pastevní a na období pobytu krav v zimovišti.

Tabulka 22 **Struktura nákladů pro chov krav bez tržní produkce mléka**

Náklady na plemenářské služby (Kč/kus a rok)	990
Náklady na veterinární služby a léčiva (Kč/kus a rok)	156
Náklady na energii a vodu (Kč/kus a rok)	584
Náklady na přímé mzdy (Kč/kus a rok)	3 652
Náklady na techniku (Kč/kus a rok)	450
Náklady na objemná krmiva (Kč/kus a rok)	4 435
Náklady na obnovu stáda (Kč/kus a rok)	2 500
Náklady ostatní (Kč/kus a rok)	2 847
Celkové variabilní náklady (Kč/kus a rok)	9 862
Celkové fixní náklady (Kč/kus a rok)	5 347

Ekonomické vyhodnocení chovu krav bez tržní produkce mléka

Celkové variabilní náklady jsou $9\,862 \text{ Kč/kus} \times 10 \text{ kusů} = 98\,620 \text{ Kč}$

Normativní fixní náklady jsou $5\,374 \text{ Kč/kus} \times 10 \text{ kusů} = 53\,740 \text{ Kč}$

Celkové náklady (variabilní náklady + fixní náklady)

$98\,620 \text{ Kč} + 53\,740 \text{ Kč} = \mathbf{152\,360 \text{ Kč}}$

Celkové náklady **na kus a krmný den** = $152\,360 \text{ Kč} \div 365 \text{ dnů} \div 10 \text{ krav} = \mathbf{41,8 \text{ Kč/kus a den}}$

Celkové náklady na kus a rok $41,8 \text{ Kč} \times 365 \text{ dnů} = \mathbf{15\,360 \text{ Kč/rok}}$

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = $41,8 \times 100 \text{ dnů} = \mathbf{4\,180 \text{ Kč}}$

Tržby za tele (265 kg živé hmotnosti \times 60 Kč za kg živé hmotnosti $15\,900 \text{ Kč}$ za tele + 2407 Kč dotace)

$18\,307 \text{ Kč}$ za tele \times 10 kusů = **183 070 Kč**

Vyhodnocení: Náklady jsou o **30 710 Kč** nižší než tržby. Z toho vyplývá, že pro podnik je tato činnost zisková.

4.3.7 Jednotlivé spotřeby a ukazatele v zemědělském podniku „x“

Tabulka 23 Spotřeby energií, sušiny a jadrných krmiv

Celková spotřeba energie (MJ NEL/rok)	660 936
Celková spotřeba energie (MJ NEV/rok)	735 382
Celková spotřeba sušiny (t/rok)	292
Spotřeba jadrných krmiv (t/rok)	65

Tabulka 24 Ukazatele pro trvalé travní porosty

Výnos zelené hmoty (t/ha)	20
Výnos sušiny po odečtení ztrát (t/ha)	3,7
Výnos NEL po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEL/ha)	1763
Výnos NEV po odečtení sklad. ztrát (10 MJ NEV/ha)	1710
Výnos N-látek po odečtení sklad. ztrát (kg/ha)	430
Normativ fixních nákladů (Kč/ha)	4000
Počet sečí	2
Dotace (Kč/ha)	6850

Celková potřeba energie činí 660 936 (MJ NEL/rok) na tuto potřebu je nutné sklízet hmotu při hektarovém výnose NEL po odečtení skladovacích ztrát 17630 (MJ NEL/ha) ze **37,5** ha lučních porostů.

Celková potřeba energie činí 669 656 (MJ NEV/rok) na tuto potřebu je nutné sklízet hmotu při hektarovém výnose NEV po odečtení skladovacích ztrát 17100 (MJ NEL/ha) ze **43** ha lučních porostů.

Celková potřeba sušiny činí 292 t na tuto potřebu je nutné sklízet hmotu při hektarovém výnose sušiny po odečtení skladovacích ztrát 3,7 (t/ha) ze **79** ha lučních porostů.

Z těchto údajů vyplývá, že pro pokrytí potřeby zajištění objemných krmiv je zapotřebí cca **80** ha luk + **12** ha pastvin **celkem 92 ha TTP**. V zemědělském podniku se hospodář na 108 ha TTP což představuje určitou rezervu. Případnou nadprodukcí objemného krmiva je možno prodat chovatelům koní.

Potřeba jadrného krmiva je 65 t. Podnik má v současné době 14 ha orné půdy. Při průměrném výnosu 5 t/ha a zastoupením obilovin v osevním postupu na 10 ha je produkce 50 t obilovin pro daný podnik nedostačující.

4.3.8 Celkové ekonomické vyhodnocení živočišné výroby

Tabulka 25 Vyhodnocení živočišné výroby

Skupina	Náklady (Kč)	Výnosy (Kč)	Zisk (Kč)
Dojené krávy	1 073 472	927 400	-146 072
Býci	133 104	184 000	50 896
Krávy bez tržní produkce mléka	152 360	183 070	30 710
Celkem	1 232 000	1 294 470	- 64 466

Podnik „x“ je v živočišné výrobě ztrátový a to o 66 466 Kč

4.3.9 Cesty ke zvýšení užitkovosti krav

Plán zemědělského podniku v letech 2008 – 2010

V roce 2008 užitkovost 4600 litrů mléka na krávu

V roce 2009 užitkovost 5200 litrů mléka na krávu

V roce 2010 užitkovost 5800 litrů mléka na krávu

V podniku je cílem dosáhnout vyšší užitkovosti správnou péčí o dojnice, především péčí o jejich mléčnou žlázu. Současné nedostatky jsou ve způsobu odvedené práce ošetřovatelem dojnic. Jedná se o časovou pravidelnost krmení a dojení. Dodržování ranního a odpoledního času přesně v daných hodinách s rozestupem 12ti hodin vyvolá pravidelné vytváření a spouštění mléka z mléčné žlázy. V další řadě špatných faktorů ovlivňujících užitkovost je správné dojení. Výsledkem musí být dostatečně vyprázdněná mléčná žláza. Nedodolení má za následek vznik opakovaných vyšších výskytů zánětů mléčné žlázy a toto mléko musí být pak vyřazeno z dalšího prodeje. Nastává i situace, kdy zánětlivý proces zanechá trvalé následky a úroveň laktace se neobnoví v plné výši. Jsou známy takové případy, že došlo k přenosu zánětu z jedné dojnice na druhou dojícím přístrojem. Je nutno zvýšit hygienu očisty mléčné žlázy a dezinfekce. Záněty mléčné žlázy mají ve sledovaném podniku nejvyšší podíl na velice podprůměrné užitkovosti. Dalším krokem k dobré péči je suchá podestýlka, která omezí prochlazení mléčné žlázy.

V současné době je výroba mléka v daném podniku ztrátová. Tato ztráta je zatím kompenzovaná výnosy z agroturistiky a dotacemi do zemědělství. Pokud by tento stav setrval, bylo by nutno zvážit orientaci na chov krav bez tržní produkce mléka. Tento trend vývoje v chovu krav s tržní produkcí mléka vede k nekonkurenceschopnosti chovu v prodeji mléka.

4.3.9.1 Plán na rok 2008- užítkovost 4600 litrů mléka na kus

Produkce 4600 l/kus x 24 kusů = **110 400 litrů mléka za rok**

Celkové náklady (variabilní náklady + fixní náklady) x počet kusů
44 728 x 24 = **1 073 472 Kč**

Celkové náklady **na kus a krmný den** = 44 728 Kč ÷ 365 dnů = **122,5 Kč/kus a den**

Celkové náklady na kus a rok 126,7 Kč x 365 dnů = **46 255 Kč/rok**

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = 122,5 x 100 dnů = **12 250 Kč**

Výnosy za mléko = tržby + dotace (celková produkce mléka x cena za litr od odběratele + dotace)

110 400 litrů x 9,15 Kč/litr + 49 000 Kč = **1 059 160 Kč**

Vyhodnocení: Plán pro rok 2010- dosažení užítkovosti krav 5800 litrů mléka při celkových nákladech 9,7 Kč/l a výnosech 9,5 Kč/l by byla ztráta **14 312 Kč.**

4.3.9.2 Plán na rok 2009- užítkovost 5200 litrů mléka na kus

Produkce 5200 l/kus x 24 kusů = **124 800 litrů mléka za rok**

Celkové náklady (variabilní náklady + fixní náklady) x počet kusů
44 728 x 24 = **1 073 472 Kč**

Celkové náklady **na kus a krmný den** = 44 728 Kč ÷ 365 dnů = **122,5 Kč/kus a den**

Celkové náklady na kus a rok 126,7 Kč x 365 dnů = **46 255 Kč/rok**

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = 122,5 x 100 dnů = **12 250 Kč**

Výnosy za mléko = tržby + dotace (celková produkce mléka x cena za litr od odběratele + dotace)

124 800 litrů x 9,15 Kč/litr + 49 000 Kč = **1 190 920 Kč**

Vyhodnocení: Plán pro rok 2009- dosažením užítkovosti krav 5800 litrů mléka při celkových nákladech 8,6 Kč/l a výnosech 9,5 Kč/l by byl dosažen zisk **117 448 Kč.**

4.3.9.3 Plán na rok 2010- užitkovost 5800 litrů mléka na kus

Produkce 5800 l/kus x 24 kusů = **139 200 litrů mléka za rok**

Celkové náklady (variabilní náklady + fixní náklady) x počet kusů
44 728 x 24 = **1 073 472 Kč**

Celkové náklady **na kus a krmný den** = 44 728 Kč ÷ 365 dnů = **122,5 Kč/kus a den**

Celkové náklady na kus a rok 126,7 Kč x 365 dnů = **46 255 Kč/rok**

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = 122,5 x 100 dnů = **12 250 Kč**

Výnosy za mléko = tržby + dotace (celková produkce mléka x cena za litr od odběratele + dotace)

139 200 litrů x 9,15 Kč/litr + 49 000 Kč = **1 322 680 Kč**

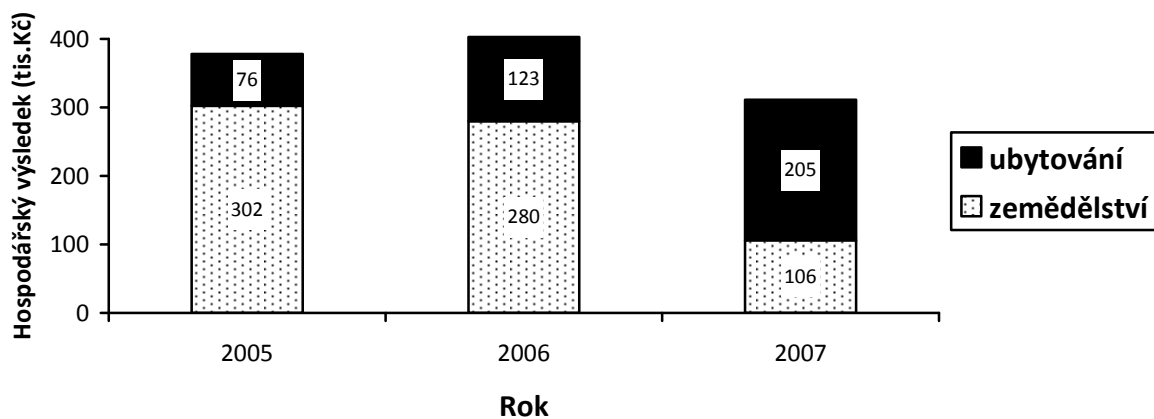
Vyhodnocení: Plán pro rok 2010- dosažením užitkovosti krav 5800 litrů mléka při celkových nákladech 7,7 Kč/l a výnosech 9,5 Kč/l by byl dosažen zisk **249 208 Kč.**

4.4 Hospodaření podniku a vyhodnocení vlivu finančních podpor

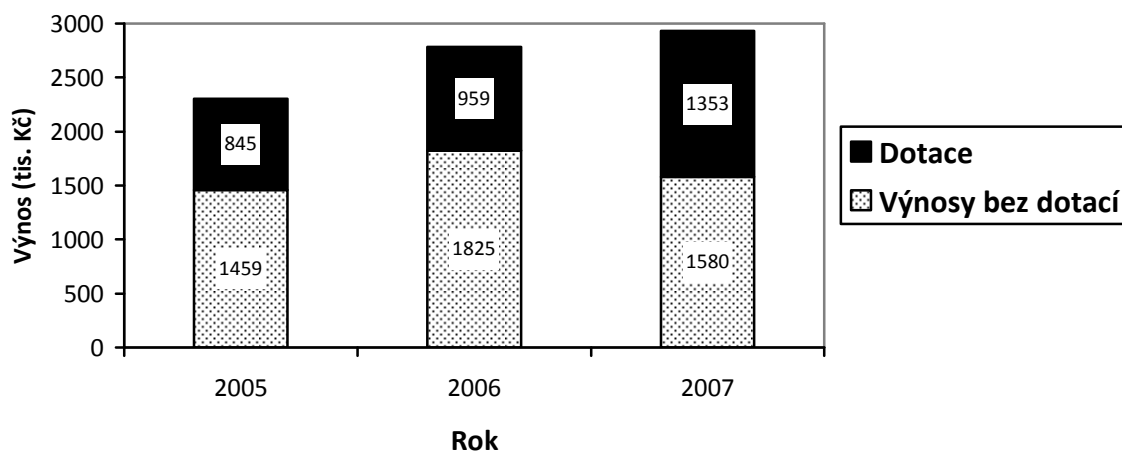
Tabulka 27 Hospodaření podniku v letech 2005 – 2007 rozděleno dle druhu činností (tis. Kč)

	rok 2005		rok 2006		rok 2007	
	zemědělství	ubytování	zemědělství	ubytování	zemědělství	ubytování
Výnosy celkem	2 304	415	2 784	575	2 933	710
Dotace	845	0	959	0	1 353	0
Výnosy bez dotací	1 459	415	1 825	575	1 580	710
Náklady celkem	2 002	339	2 504	452	2 827	505
Náklady	1 080	239	1 920	352	1 872	405
Odpisy	922	100	584	100	955	100
Hospodářský výsledek	302	76	280	123	106	205
Hospodářský výsledek celkem	378		403		311	

Graf 2 Podíl dílčích činností na hospodářském výsledku

Graf 3 Podíl dotací na výnosech ze zemědělské činnosti

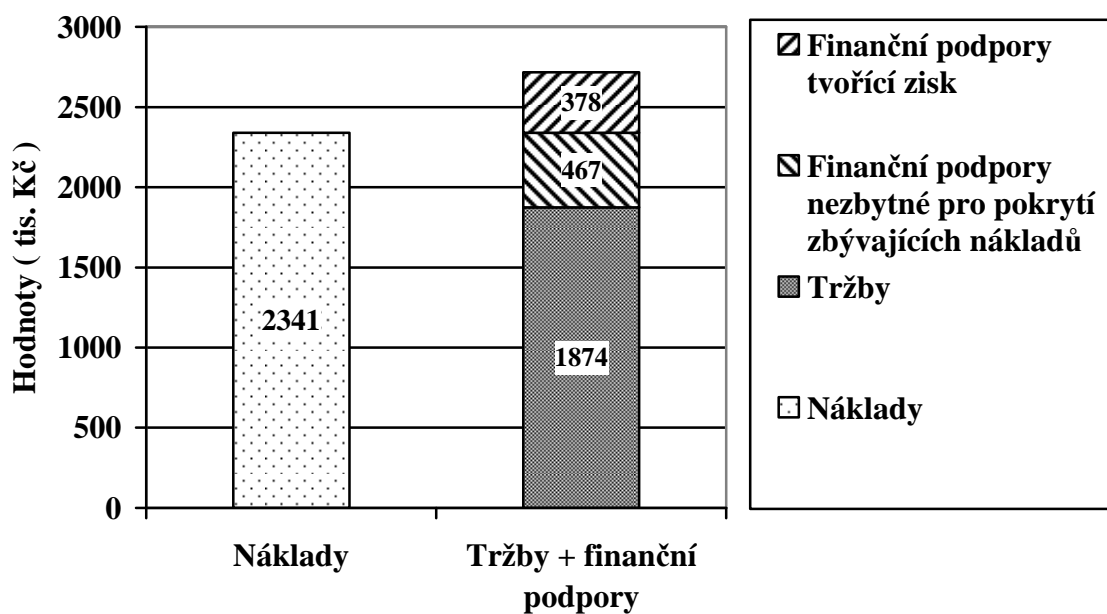
Tabulka 28 **Hospodaření podniku v letech 2005 – 2007 bez finančních podpor (tis. Kč)**

	rok 2005		rok 2006		rok 2007	
	zemědělství	ubytování	zemědělství	ubytování	zemědělství	ubytování
Výnosy bez dotací	1 459	415	1825	575	1 580	710
Náklady celkem	2 002	339	2 504	452	2 827	505
Hospodářský výsledek	-543	76	-556	123	-1 247	205
Hospodářský výsledek celkem	-476		-433		-1 042	

Údaje v tabulce číslo 28 potvrzují, že sledovaný podnik by bez finančních podpor nemohl fungovat. Byl by nucen ukončit zemědělskou činnost a podnikat pouze v ubytovací činnosti. V dnešní době ceny zemědělských produktů zůstávají bez významných změn na stejné výši mnoho let (10 – 20) a dotační politika našeho státu potažmo Evropské unie je zatím těsně spojena s dotacemi. V případě neobdržení těchto finančních podpor by musely být ceny zemědělských produktů pro konečného spotřebitele vyšší, což by se znatelně projevilo ve finančních výnosech. Posuzovaný podnik dosahuje v současné době i s dotacemi malého zisku, jelikož výroba mléka při nízké užitkovosti krav je ztrátová. Další příčinou, která snižuje zisk, jsou vysoká investiční zatížení.

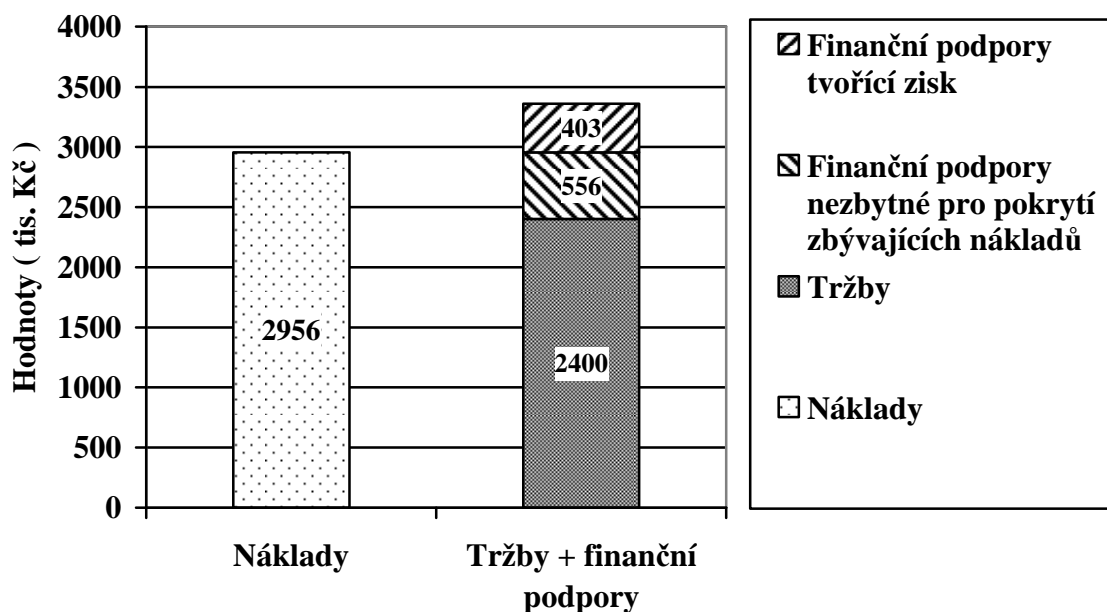
4.4.1 Nezbytné finanční podpory, které podnik musí obdržet, aby spolu s tržbami byly pokryté celkové náklady na provoz.

Graf 4 Struktura pokrytí nákladů za rok 2005

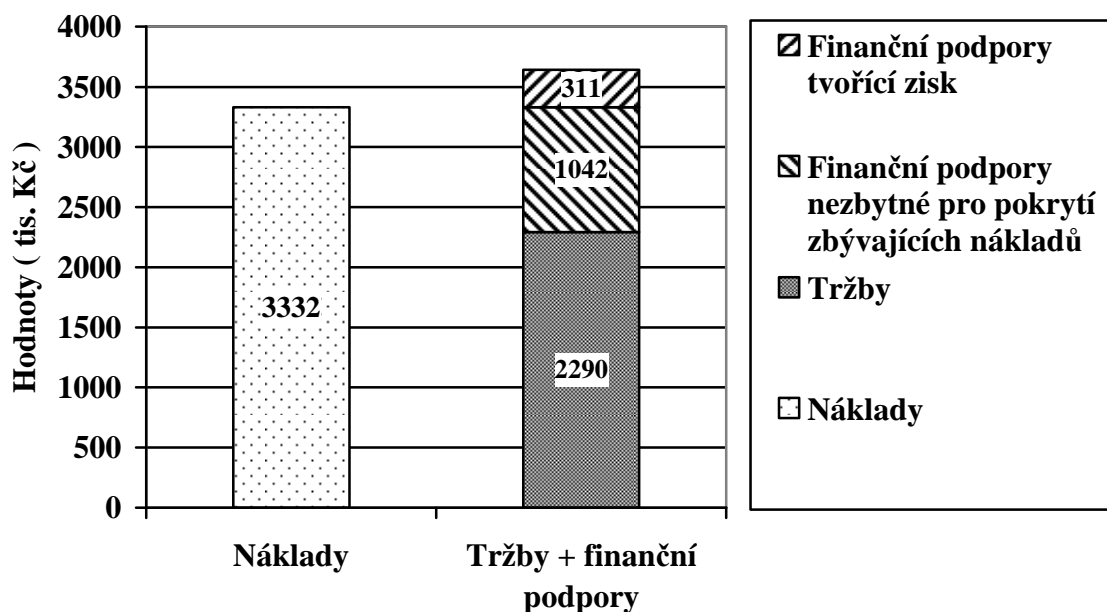
Z grafu 4 vyplývá, že v roce 2004 bylo pro daný zemědělský podnik nezbytné obdržet finanční podpory ve výši 467 tis. Kč, aby spolu s tržbami byly pokryty náklady, což je **55,27 %** z celkové obdržené finanční podpory 845 tis. Kč. Zbytek dotace 44,73 % je zdanitelný základ za předpokladu dané struktury výroby a využívaných investic.

Graf 5 Struktura pokrytí nákladů za rok 2006

Z grafu 5 vyplývá, že v roce 2005 bylo pro daný zemědělský podnik nezbytné obdržet finanční podpory ve výši 556 tis. Kč, aby spolu s tržbami byly pokryty náklady, což je **58 %** z celkové obdržené finanční podpory 959 tis. Kč. Zbytek dotace 42 % je zdanitelný základ za předpokladu dané struktury výroby a využívaných investic.

Graf 6 Struktura pokrytí nákladů za rok 2007

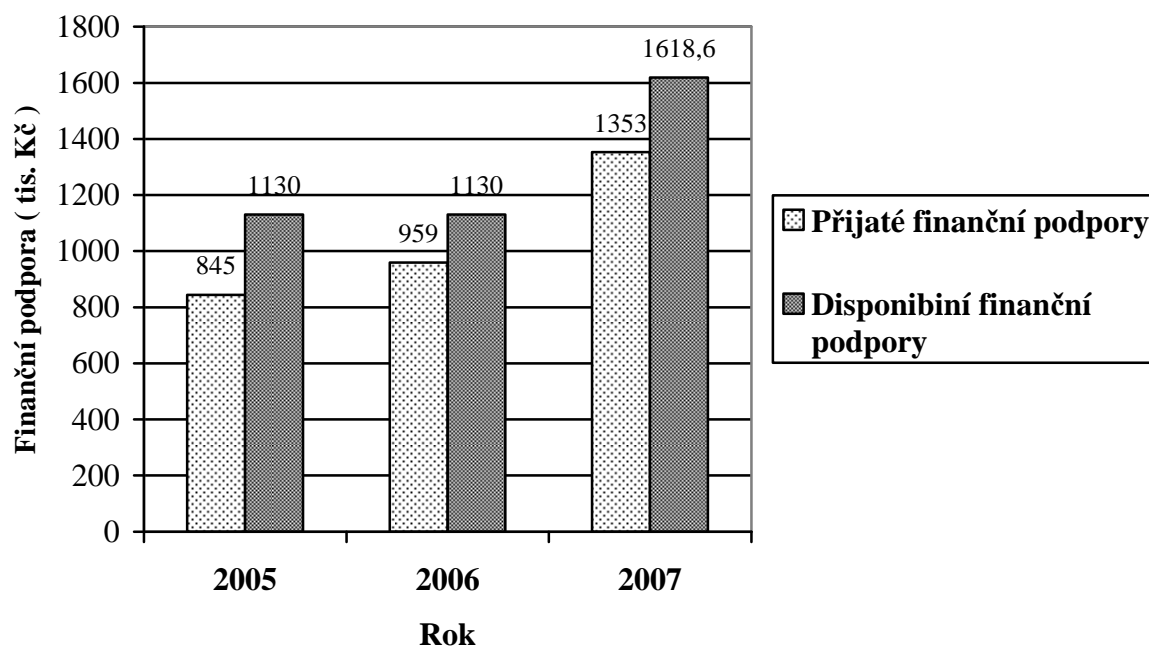
Z grafu 6 vyplývá, že v roce 2006 bylo pro daný zemědělský podnik nezbytné obdržet finanční podpory ve výši 1 042 tis. Kč, aby spolu s tržbami byly pokryty náklady, což je 77 % z celkové obdržené finanční podpory 1 353 tis. Kč.

Zbytek dotace 23 % je zdanitelný základ za předpokladu dané struktury výroby a využívaných investic.

Investiční vybavení podniku je na dobré úrovni a v následujících letech se nepředpokládají větší investiční výdaje.

4.4.2 Finanční podpory, které zemědělský podnik obdržel za jednotlivé roky v porovnání s disponibilními dotacemi

Graf 7 Porovnání obdržených a disponibilních finančních podpor

Finanční podpory byly v daném zemědělském podniku využity na 75 % v roce 2004, na 85 % v roce 2005 a na 84 % v roce 2006.

4.4.3 Návrhy variant pro přechod na chov krav bez tržní produkce mléka

Návrh varianty – pastervní odchov skotu bez tržní produkce mléka. Postupný přechod na plemeno limousine plemenitbou a nákupem několika kusů jalovic, kdy veškerá orná půda bude zatravněna.

Pro výše uvedenou variantu je předpokládán stav 40 kusů krav základního stáda.

Ekonomické vyhodnocení chovu krav bez tržní produkce mléka

Celkové náklady **na kus a krmný den** = 15 236 Kč ÷ 365 dnů = **41,8 Kč/kus a den**

Celkové náklady **na kus a 100 krmných dnů** = 41,8 x 100 dnů = **4 180 Kč**

Celkové náklady na 40kusů krav (variabilní náklady + fixní náklady)
98 620 Kč + 53 740 Kč = **609 440 Kč/rok**

Tržby za tele (265 kg živé hmotnosti x 60 Kč za kg živé hmotnosti 15 900 Kč za tele + 2407 Kč dotace)

18 307 Kč za tele x 40 kusů = **732 280 Kč/rok**

Vyhodnocení: Podnik by dosáhl zisku **122 840 Kč**

5. Závěry

Sledovaný zemědělský podnik hospodaří na rozmezí pícninářské a bramborářské zemědělské výrobní oblasti. Provozuje rostlinnou výrobu na 108 ha trvalých travních porostů a 13 ha orné půdy. Téměř všechna obhospodařovaná zemědělská půda (95 %), je ve vlastnictví podniku, což může být do budoucna výhodou. Lze předpokládat, že ceny pronájmů půdy se v této oblasti zvýší. Živočišná výroba je zaměřená na chov krav s tržní produkcí mléka. Přidruženou činností je poskytování ubytovacích služeb a služeb agroturistiky.

Rostlinná výroba

- Úroveň výnosů běžných polních plodin je nízká, což vyplývá z toho, že půda má nižší úrodnost.
- Pěstované plodiny na orné půdě slouží především jako krmivo pro skot, téměř celá produkce je spotřebována v živočišné výrobě.
- Případné pěstování plodin na orné půdě by bylo spojeno s vysokými náklady a prodejem získané finanční prostředky by pravděpodobně nepokryly vynaložené výrobní náklady, proto využití disponibilního výrobního fondu je určeno pro potřeby živočišné výroby.

Živočišná výroba

- Chov skotu v uzavřeném obratu stáda je zaměřen na produkci mléka. Vykazuje podprůměrnou užitkovost 4 000 l mléka na kus. Výroba mléka je v současné době ztrátová. Náklady na litr mléka činí 11,20 Kč, výnosy 9,50 Kč.
- Náklady hospodaření rostlinné a živočišné výroby jsou kryty tržbami, dotacemi a přidruženou činností z ubytování.
- Zemědělský podnik je svým charakterem rodinná farma, kde dva pracující rodinní příslušníci nestačí zajistit provoz zemědělské výroby a přidružené činnosti. Proto zemědělský podnik zaměstnává ošetřovatele skotu, který je málo kvalifikovaný a nespolehlivý. Svou pracovní výkonností se podílí na nízké mléčné užitkovosti krav (záněty mléčné žlázy, nepravidelný denní režim ošetřování). Neřešeným nedostatkem je absence kvalifikované a spolehlivé pracovní síly- ošetřovatele skotu.

Přidružená výroba

- V roce 2003 byl postaven za finanční podpory SAPARD penzion s ubytovací kapacitou 30 lůžek.
- Poskytování ubytovacích služeb se podílelo na finančních výnosech podniku v roce 2005: 15,2 %, v roce 2006: 17,2 % a v roce 2007: 19,5 %.

Finanční podpory

Finanční podpory, které podnik v současné době získává, jsou nezbytné pro jeho existenci. V případě, že by podnik tyto subvence z jakéhokoli důvodu neobdržel, hrozilo by ukončení jeho podnikání v zemědělství. V dnešní době jsou ceny zemědělských produktů uměle drženy ve stejné výši mnoho let (10 – 20) a dotační politika našeho státu, potažmo Evropské unie, je zatím těsně spojena s dotacemi. V případě neobdržení těchto finančních podpor by musely být ceny zemědělských produktů přiměřeně zvýšeny, což by se znatelně projevilo ve výnosech. Posuzovaný podnik dosahuje v současné době i s dotacemi malého zisku, protože výroba mléka při nízké užitkovosti krav je ztrátová. Další příčinou, která snižuje zisk, jsou prozatím vyšší investiční výdaje.

Navrhovanými změnami by se měla zvýšit finanční soběstačnost.

Obdržené finanční podpory byly v roce 2005: 845 tis. Kč, v roce 2006: 959 tis. Kč a v roce 2007: 1353 tis. Kč

Podíl dotací na finančních výnosech činil v roce 2005: 36,7 %, v roce 2006: 34,5 % a v roce 2007: 46,1 %.

Doporučení k nápravě zjištěných nedostatků

1. Varianta

- Postupný přechod na chov krav bez tržní produkce mléka.
- Zatravnění části orné půdy.
- Rekonstrukce stávajících stájí na stáje s volným ustájením se stlaným provozem a volným přístupem ke krmnému stolu. Tato stáj by měla charakter přechodného zimoviště, jehož by se využívalo především v případě nepřízně počasí a v době porodů. Ve zbývajících částech roku by byl skot pasen na přilehlých pastvinách.
- Sedmiletý Program rozvoje venkova (PRV), který odstartoval v loňském roce, nabízí zcela reálnou možnost získání nemalého příspěvku na modernizaci zemědělského podniku z něhož by byla financována část přestavby.

2. Varianta

- Výměna ošetřovatele skotu
- Kontrola užitkovosti chovu směřující k odstranění zvířat, která byla v minulosti zanedbána a došlo k nevratné ztrátě produkční schopnosti. Vyřazené krávy nahradit nákupem nových kusů.

Postupné zvyšování mléčné užitkovosti krav:

- v roce 2008 užitkovost 4600 litrů mléka na krávu,
- v roce 2009 užitkovost 5200 litrů mléka na krávu,
- v roce 2010 užitkovost 5800 litrů mléka na krávu.

Podnik musí pro pokrytí nákladů dosáhnout minimální užitkovosti 4 700 litrů mléka na dojnici.

- Rekonstrukce stáje na volné ustájení s možností venkovního výběhu, vybudování centrální dojírny a instalace krmicího automatu jadrných krmiv řízeného počítačem dle užitkovosti každého kusu.

6. Abstrakt

Vliv finančních podpor na hospodaření v zemědělství.

Diplomová práce je zaměřena na analýzu využití finančních podpor v zemědělském podniku a jejich dopadu na hospodaření v zemědělství na Českokrumlovsku v letech 2005 - 2007. Cílem této práce bylo analyzovat hospodaření vybraného zemědělského podniku ve vztahu k dostupnosti finančních podpor.

V teoretické části je nastíněna problematika dotací. Je zde uveden současný přehled dotací České republiky, charakteristika nejdůležitějších podpor z hlediska legislativy a podmínek, které musí žadatel splnit a instituce zajišťující dotační politiku České republiky.

Praktická část je zaměřena na využití a vyhodnocení dopadu přijatých finančních podpor na vybraný zemědělský podnik, který je svou velikostí, tj. množstvím obhospodařované zemědělské půdy, počtem chovaných zvířat a počtem pracovních sil, malým podnikem. V této části práce je zhodnocena rostlinná a živočišná výroba. V hodnocení je dále posuzována i vedlejší činnost zemědělského podniku – poskytování ubytovacích služeb.

Klíčová slova: zemědělské podnikání, dotace v zemědělství, využití dotací

6.1 Summary

The influence of grants on the economy in agriculture.

The thesis focuses on analysing the use of grants in an agricultural enterprise and its impact on the economy in agriculture in Český Krumlov region in 2005 -2007. The objective of this thesis was to analyse the economy of a selected agricultural enterprise in relation to the availability of grants.

The theoretical part outlines the problems of grants. It lists current grants in the Czech Republic, the characteristic of the most important grants from the point of view of the legislation and the conditions which an applicant has to meet and institutions which secure grant policy of the Czech Republic.

The practical part aims at the use and evaluation of the impact of accepted grants on the selected enterprise, which is according to its size, i.e. the area of managed farmland, the number of bred animals and the number of staff, a small enterprise. In this part of the thesis the plant and livestock production is assessed. The non-core activity of the agricultural enterprise – accommodation services – is evaluated in the assessment too.

Key words: farming business, grants in agriculture, utilization of grants

7. Seznam použité literatury

1. SYNEK, M.: *Podniková ekonomika*. Praha, C.H.Beck 2002, 479 s. ISBN 80-7179-736-7
2. VALACH, J.: *Finanční řízení podniku*. Praha, Ekopress 1999, 324 s. ISBN 80-86119-21-1
3. ČERMÁK, B.: *Výživa a krmení hospodářských zvířat 2.díl*. České Budějovice, JU 1994, 202 s. ISBN 80-7040-115-X
4. TICHÁ, I. – HRON, J.: *Straegické řízení*. Praha, ČZU 2007, 238 s. ISBN 978-80-213-0922-7
5. KAVKA, M.: *Normativy zemědělských výrobních technologií*. Praha, ÚZPI 2006, 376 s. ISBN 80-7271-164-4
6. *Přehled zemědělských politik*. Praha, MZe 1996, 206 s.
7. KAVKA, M.: *Normativy pro zemědělskou a potravinářskou výrobu*. Praha, ÚZPI 2006, 400 s. ISBN 80-7271-163-6
8. BEČVÁŘOVÁ, V.: *Zemědělská politika*. Brno, MZLU 2001, 116 s. ISBN 80-7157-514-3
9. ČERMÁKOVÁ, H.: *Účetnictví*. Ostrava, Mirago 2006, 110 s. ISBN 80-86617-28-9
10. *Program rozvoje venkova na období 2007-2013*. Mze ČR, Praha 2006.
11. Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.
12. Nařízení Rady (ES)č. 1782/2003 (Cross-compliance)
13. Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
14. Nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a ekologickými omezeními
15. Nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje multifunkčních funkcí zemědělství spočívající v ochraně složek životního prostředí
16. Nařízení Rady (ES)č. 1698/2005
17. Směrnice rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků
18. Směrnice rady č. 80/68/EHS o ochraně podzemních vod před znečišťováním některými nebezpečnými látkami
19. Směrnice rady č. 86/278/EHS o ochraně životního prostředí a zejména půdy při používání kalů z ČOV v zemědělství

20. Směrnice rady č. 91/696 EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů
21. Směrnice rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
22. Nařízení Rady (ES) č. 2092/1991
23. *Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004-2006*. Mze ČR, Praha 2003.
24. Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky
25. Metodika k provádění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření
26. www.mze.cz
27. www.fadn.cz
28. www.szif.cz

8. Seznam příloh

Příloha 1- Přepočítávací koeficienty

Příloha 2- Dobrý zemědělský a environmentální stav

Příloha 3- Rozvaha v podniku „x“ za roky 2005 - 2007

Příloha 4- Výsledovka v podniku „x“ za roky 2005 – 2007

Příloha 5- CASH FLOW podniku „x“ za období 2006 – 2007

Příloha 1 - Přepočítávací koeficienty

Druh a kategorie hospodářských zvířat	Koeficient přepočtu na velké dobytčí jednotky
skot nad 24 měsíců	1,0
skot nad 6 měsíců do 24 měsíců	0,6
skot nad 1 měsíc do 6 měsíců	0,2
ovce nad 12 měsíců	0,15
kozy nad 12 měsíců	0,15
koně nad 6 měsíců	1
koně do 6 měsíců	0,4

Příloha 2 - Dobrý zemědělský a environmentální stav

- 1) Nerušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice.
- 2) Vyloučení pěstování kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice na půdních blocích, popřípadě dílech půdních bloků, s průměrnou sklonitostí převyšující 12 stupňů.
- 3) Zapravování kejdy nebo močůvky do půdy nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory, na půdních blocích popřípadě dílech půdních bloků, s evidovaným druhem zemědělské kultury orná půda a s průměrnou sklonitostí převyšující 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevyklučuje zvláštní právní předpis.
- 4) Vyloučení změny zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda.
- 5) Nepálení bylinných zbytků na půdních blocích, popřípadě na dílech půdních bloků.

Příloha 3 - Rozvaha v podniku „x“ za roky 2005 - 2007

A K T I V A	č. řádku	Rok		
		2005	2006	2007
A K T I V A C E L K E M	001	12 758	12 480	11 694
A. POHLEDÁVKY ZA UPSANÝ VLAST. KAP.	002			
B. DLOUHODOBÝ MAJETEK	003	9 974	10 241	9 717
<i>B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	004	0	0	0
1. Zřizovací výdaje	005			
2. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	006			
3. Software	007			
4. Ocenitelná práva	008			
5. Goodwill (+/-)	009			
6. Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	010			
7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011			
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehm. maj.	012			
<i>B.II. Dlouhodobý hmotný majetek</i>	013	9 974	10 241	9 717
1. Pozemky	014	617	617	617
2. Stavby	015	4 671	4 841	5 307
3. Samostatné movité věci a soubory mov. věcí	016	3 772	3 712	2 997
4. Pěstitelské celky trvalých porostů	017			
5. Základní stáda a tažná zvířata	018	340	248	190
6. Jiný dlouhodobý hmotný majetek	019	10	10	10
7. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	020	564	813	596
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmot. maj.	021			
9. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku (+/-)	022			
<i>B.III. Dlouhodobý finanční majetek</i>	023	0	0	0
1. Podíly v ovládaných a řízených osobách	024			
2. Podíly v účetních jednotkách pod podst. vlivem	025			
3. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	026			
4. Půjčky a úvěry ovlád. a říz. osobám a účet. jednotkám pod podst. vlivem	027			
5. Jiný dlouhodobý finanční majetek	028			
6. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	029			
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	030			
C. O B Ě Ž N Á A K T I V A	031	2 768	2 239	1 977
<i>C.I. Zásoby</i>	032	299	552	468
1. Materiál	033	5	2	1
2. Nedokončená výroba a polotovary	034	0	91	92
3. Výrobky	035	114	195	90
4. Zvířata	036	174	262	285
5. Zboží	037	6	2	
6. Poskytnuté zálohy na zásoby	038			
<i>C.II. Dlouhodobé pohledávky</i>	039	0	0	0
1. Pohledávky z obchodních vztahů	040			
2. Pohledávky za ovládanými a řízenými osobami	041			
3. Pohledávky za účet. jednotkami pod podst. vlivem	042			
4. Pohledávky za společ., členy družstva a za účast.sdružení	043			
5. Dohadné účty aktivní	044			
6. Jiné pohledávky	045			
7. Odložená daňová pohledávka	046			
<i>C.III. Krátkodobé pohledávky</i>	047	1 142	624	877
1. Pohledávky z obchodních vztahů	048	74	186	220
2. Pohledávky za ovládanými a řízenými osobami	049			
3. Pohledávky za účet. jednotkami pod podst. vlivem	050			
4. Pohledávky za společ., členy družstva a za účast.sdružení	051			
5. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	052			
6. Stát - daňové pohledávky	053	1 068	438	657
7. Ostatní poskytnuté zálohy	054			
8. Dohadné účty aktivní	055			
9. Jiné pohledávky	056			
<i>C.IV. Krátkodobý finanční majetek</i>	057	1 327	1 063	632
1. Peníze	058	3	9	6
2. Účty v bankách	059	1 324	1 054	626
3. Krátkodobé cenné papíry a podíly	060			
4. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	061			
D.I. ČASOVÉ ROZLIŠENÍ	062	16	0	0
1. Náklady příštích období	063	16		
2. Komplexní náklady příštích období	064			
3. Příjmy příštích období	065			

PASIVA	č. řádku	Rok		
		2005	2006	2007
PASIVA CELKEM	066	12 758	12 480	11 694
A. VLASTNÍ KAPITÁL	067	8 625	9 261	10 158
<i>A.I. Základní kapitál</i>	068	8 660	8 895	9 480
1. Základní kapitál	069	8 660	8 895	9 480
2. Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	070			
3. Změny základního kapitálu (+/-)	071			
<i>A.II. Kapitálové fondy</i>	072	895	895	895
1. Emisní ážio	073			
2. Ostatní kapitálové fondy	074	895	895	895
3. Oceňovací rozdíly z přecen. majetku a záv. (+/-)	075			
4. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách (+/-)	076			
<i>A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ost. fondy ze zisku</i>	077	3	2	2
1. Zákonný rezervní fond / Nedělitelný fond	078			
2. Statutární a ostatní fondy	079	3	2	2
<i>A.IV. Výsledek hospodaření minulých let</i>	080	-1 312	-934	-530
1. Nerozdělený zisk minulých let	081	140	518	922
2. Neuhrazená ztráta minulých let (-)	082	-1 452	-1 452	-1 452
A.V. VÝSL.HOSPODAŘENÍ BĚŽNÉHO ÚČET.OBD. (+/-)	083	379	403	311
B. CIZÍ ZDROJE	084	4 140	3 202	1 521
<i>B.I. Rezervy</i>	085	0	0	0
1. Rezervy podle zvláštních právních předpisů	086			
2. Rezerva na důchody a podobné závazky	087			
3. Rezerva na daň z příjmu	088			
4. Ostatní rezervy	089			
<i>B.II. Dlouhodobé závazky</i>	090	0	0	0
1. Závazky z obchodních vztahů	091			
2. Závazky k ovládaným a řízeným osobám	092			
3. Závazky k účetním jednotkám pod podst. vlivem	093			
4. Závazky ke společ., členům družstva a k účast. sdruž.	094			
5. Dlouhodobé přijaté zálohy	095			
6. Vydané dluhopisy	096			
7. Dlouhodobé směnky k úhradě	097			
8. Dohadné účty pasivní	098			
9. Jiné závazky	099			
10. Odložený daňový závazek	100			
<i>B.III. Krátkodobé závazky</i>	101	331	379	37
1. Závazky z obchodních vztahů	102	312	347	2
2. Závazky k ovládaným a řízeným osobám	103			
3. Závazky k účetním jednotkám pod podst. vlivem	104			
4. Závazky ke společ., členům družstva a k účast. sdruž.	105			
5. Závazky k zaměstnancům	106	11	20	23
6. Závazky ze soc. zabezpečení a zdrav. poj.	107	7	11	12
7. Stát - daňové závazky a dotace	108	1	1	
8. Krátkodobé přijaté zálohy	109			
9. Vydané dluhopisy	110			
10. Dohadné účty pasivní	111			
11. Jiné závazky	112			
<i>B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci</i>	113	3 809	2 823	1 484
1. Bankovní úvěry dlouhodobé	114	3 809	2 823	1 484
2. Krátkodobé bankovní úvěry	115			
3. Krátkodobé finanční výpomoci	116			
C.I. ČASOVÉ ROZLIŠENÍ	117	-7	17	15
1. Výdaje příštích období	118	-7	17	15
2. Výnosy příštích období	119			

Příloha 4 - Výsledovka v podniku „x“ za roky 2005 – 2007

V Ý S L E D O V K A	č. řádku	Rok		
		2005	2006	2007
I. Tržby za prodej zboží	01	20	14	16
A. Náklady vynaložené na prodané zboží	02	14	8	9
+ O B C H O D N Í M A R Ž E	03	6	6	7
II. V Ý K O N Y	04	2 092	2 676	2 709
1. Tržby za prodej vl. výrobků a služeb	05	1 361	1 405	1 911
2. Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	731	1 271	798
3. Aktivace	07			
B. V Ý K O N O V Á S P O T Ř E B A	08	1 150	1 350	1 609
1. Spotřeba materiálu a energie	09	1 551	1 626	1 848
2. Služby	10	190	315	352
+ P Ř I D A N Á H O D N O T A	11	357	741	516
C. O S O B N Í N Á K L A D Y	12	173	460	486
1. Mzdové náklady	13	173	460	486
2. Odměny členům orgánů spol.a družstva	14			
3. Náklady na soc. zabezpečení a zdrav. pojištění	15			
4. Sociální náklady	16			
D. Daně a poplatky	17	29	44	56
E. Odpisy dlouhodobého nehmot.a hmot.maj.	18	1 022	684	1 055
III. Tržby z prodeje dlouh. maj. a mat.	19	0	0	0
1. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20			
2. Tržby z prodeje materiálu	21			
F. Zúst.cena prodaného dlouh. maj. a mater.	22	0	0	0
1. Zúst. cena prodaného dlouh. majetku	23			
2. Prodaný materiál	24			
G. Změna stavu rezerv a oprav. položek v provoz. oblasti a komplex. nákl. příšt. obd. (+/-)	25			
IV. Ostatní provozní výnosy	26	1 312	959	1 353
H. Ostatní provozní náklady	27			4
V. Převod provozních výnosů	28			
I. Převod provozních nákladů	29			
* P R O V O Z N Í V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í	30	445	512	268
VI. Tržby z prodeje cen.papírů a podílů	31			
J. Prodané cenné papíry a podíly	32			
VII. Výnosy z dlouh. finančního majetku	33	0	0	0
1. Výnosy z pod. ovlád. a říz. osobách a v účet. jednot. pod podstatným vlivem	34			
2. Výnosy z ost.dlouh. cen.pap. a podílů	35			
3. Výnosy z ostat. dlouh. finančního maj.	36			
VIII. Výnosy z krátkodobého finančního maj	37			
K. Náklady z finančního majetku	38			
IX. Výnosy z přecenění cenných pap. a derivátů	39			
L. Náklady z přecenění cenných pap. a derivátů	40			
M. Změna stavu rezerv a oprav. pol. ve fin. obl. (+/-)	41			
X. Výnosové úroky	42			
N. Nákladové úroky	43			
XI. Ostatní finanční výnosy	44	207	225	217
O. Ostatní finanční náklady	45	260	334	174
XII. Převod finančních výnosů	46			
P. Převod finančních nákladů	47			
* F I N A N Č N Í V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í	48	-53	-109	43
Q. DAŇ Z PŘÍJMŮ ZA BĚŽNOU ČINNOST	49	0	0	0
1. - splatná	50			
2. - odložená	51			
** V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í Z A B Ě Ž . Č I N N O S T	52	392	403	311
XIII. Mimořádné výnosy	53			
R. Mimořádné náklady	54	14		
S. DAŇ Z PŘÍJMŮ Z MIMOŘÁDNÉ ČINNOSTI	55	0	0	0
1. - splatná	56			
2. - odložená	57			
* M I M O Ř Á D N Ý V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í	58	-14	0	0
T. Převod podílu na hos.výsl.společníkům	59		0	
*** V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í Z A Ú Č E T N Í O B D .	60	378	403	311
V Ý S L E D E K H O S P O D A Ř E N Í P Ř E D Z D A N Ě N Í M	61	378	403	311

Příloha 5 - CASH FLOW podniku „x“ za období 2006 - 2007

CASH FLOW	Č.řádku	Rok	
		2006	2007
Hotovost na začátku roku	001	1 327	1 063
+ HV za účetní období	002	403	311
+ Odpisy dlou.hmot. a nehm. majetku	003	684	1 055
- Změna stavu zásob	004	-253	84
- Změna stavu pohledávek	005	518	-253
+ Změna stavu krátkodobých závazků	006	48	342
+ Zvýšení krátkodobých úvěrů a fin. výpomocí	007	0	0
- Snížení krátkodobých úvěrů a fin. výpomocí	008	0	0
- Časové rozlišení nákladů a příjmů	009	16	0
+ Časové rozlišení výdajů a výnosů	010	24	-2
CASH FLOW I. - z provozní činnosti	011	1 440	853
- Změna stavu dlouhodobého majetku	012	-267	524
- Odpisy	013	-684	-1 055
CASH FLOW II. - z investičních činnosti	014	-951	-531
+ Změna stavu kapitálu	015	233	586
+ Zvýšení středně a dlouhodobých výpomocí	016	0	0
+ Zvýšení středně a dlouhodobých úvěrů	017	0	0
- Snížení středně a dlouhodobých úvěrů	018	-986	-1 339
CASH FLOW III. - z finančních činnosti	019	-753	-753
CASH FLOW celkem	020	-264	-431
Hotovost na konci sledovaného období	021	1 063	632